Золтойш, жаргалтайш, совет эхэнэр!

Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 57 (13852) | 1975 оной мартын 8, суббото | Сэн 2 мүнгэн.

СОВЕТ ЭХЭНЭРНҮҮДТЭ

Хүндэтэ нүхэд, эхэнэрнүүд, манай агууехэ социалис Эхэ ороной алдарта басагад!

Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын үдэрөөр — амгалан байдалай, демократиин ба социальна дэбжэлтын арюун үг зорилгонуудай түлөө тэмсэгшэ бүхы дэлхэйн ажалша эхэнэрнүүдэй бата нэгэдэлэй ба талархалай үдэрөөр дашарамдуулан, Таанадые Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет халуунаар амаршална!

Мүнөөнэй Мартын 8-най һайндэр онсо удха шанартай. 1975 он Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын жэл боложо, бүхы дэлхэй дээрэ тэмдэглэгдэхэнь. Оронуудайнгаа экономическа, социальна ба соёлой хүгжэлтын хэрэгтэ эхэнэрнүүдэй адли тэгшэ эрхэтэйгээр, үргэнөөр хабаадаха ябадал хангаха, эб найрамдал бэхижүүлхэ, арадуудай хоорондын хани барисаа, харилсаа холбоо батадхаха ябадалда эдэнэй дүүргэдэг үүргые бүхы талаарнь дээшэлүүлхэ гээшэ энэ жэлэй арюун уряа болоно.

Эдэ энэрхы һайхан бодолнууд совет хүнүүдтэ тон дүтэ, үнэтэй һанагдана. Эдэнэй илан мандахын түлөө манай ороной олон үеын революционернүүд, тэдэнэй гоодо үсөөн бэшэ түрүү эхэнэрнүүд, шэн зоригтойгоор тэмсэһэн байха юм. Агууехэ Октябрь сүлөөтэ байдалтай, тэгшэ эрхэтэй болохо гэһэн ажалша эхэнэрнүүдэй олон зуун жэлэй хүсэл эрмэлзэлые бодото дээрэнь бэелүүлээ. «Оршон байгаа түрүүшын һарануудтаа эхэнэрнүүдтэ зорюулжа Совет засагай хэһэн бүтээһэнэй хахадыеш ондоо нэгэшье гүрэн, ондоо нэгэшье демократическа хуули бүтээгээгүй байха». (Ленин).

Олоннитэ ажалшадые мүлжэлгэ, дарлалтаһаа сүлөөрүүлһэн социализм социальна-политическэ ажабайдалда, үйлэдбэри, эрдэм болон соёл хүгжөөлгын хэрэгтэ эхэнэрнүүдэй эдэбхитэйгээр хабаадаха ябадал түүхэдэ түрүүшынхеэ хангаа. Эрдэм мэргэжэл олохо, хаба шадабари болон оюун бэлигээ гарган бэелүүлхэ замуудые манай ороной бүхы нацинуудай ба арад үндэһэтэдэй эхэнэрнүүдтэ олгогдонхой. Манай алдарта эхэнэрнүүдэй зориг түгэлдэрөөр, шадамар мэргэнээр ажалладаггүй ниитын ажал ябуулга гэжэ байхагүй.

Эмэгтэй хүдэлмэришэд, колхознигууд, инженернүүд, агрономууд, багшанар врачнууд, эрдэмтэд болон искусствын ажал ябуулагшад бултадаа коммунизм байгуулгын агууехэ хэрэгтэ хүсэ шадалаа, дүй дүршэл ба эрдэм мэргэжэлээ сүм зорюулна, КПСС-эй XXIV съездын тодорхойлон хараалһан социально-экономическа асари ехэ программа бэелүүлхын түлөө шэн нэтэрүүгээр тэмсэнэ. Юһэдэхи табан жэлэй үедэ олон мянган ажалша совет эхэнэрнүүдэй туйлаһан гайхамшаг илалта амжалтануудые Эхэ оромнай үндэрөөр сэгнээ. Тэдэнэй олоннинь правительствын дээдэ шагналнуудта, харин эрхимэй эрхимүүдынь — Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна.

Юһэдэхи табан жэлые амжалтатайгаар түгэсхэхэ гэжэ манай ороной бүхы дээрээ эрмэлзэжэ, тэмсэжэ байһан мүнөө үедэ, совет эхэнэрнүүдэй угаа ехэ дэбжэлтэтэй, эршэ зоригтойгоор ажаллажа байһые Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет сэдьхэлээ ехээр ханан тэмдэглэнэ. Эдэнэр бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадана, ажалай талаар үүсхэл гаргана, эмхидхэлшэдынь Солоно, үндэр бүтээсэтэ ажалай эрхим жэшээнүүдые харуулна. Манай инаг Эсэгэ ороной һалбаран мандалгын, зол жаргалай аша туһада шэн габьяатайгаар ажаллажа байһанай түлөө, хүндэтэ эхэнэрнүүд, Таанадта ехэ баяр хүргэнэбди.

Хүндэтэ эхэнүүд, энэ баяр түгэс хабарай һайндэрөөр хүндэлэл ба инаг дуранай халуун үгэнүүдые тогтоон абыт! Зүрхэ сэдьхэлэйнгээ хамаг охиие үхибүүдтэ зорюулнат. Хүниие ургуулха ба һургаха, тэрэнние социалис гүрэнэй эрхим гражданин болгон хүмүүжүүлхэ, обществынгоо аша туһада ажаллахаар бэлдэхэ гээшэ эрхим шадабари, хүндэтэ уялга, ехэ харюусалга болоно.

Эхэ бологшо эхэнэрнүүд манайда саг үргэлжын анхарал, оролдолгоор хүреэлэгдэнхэй. Эхын ба үхибүүнэй элүүр энхые сахин хамгаалга жэлһээ жэлдэ улам һайжаржа байнхай. Совет бүлэ бүхэнэй ажабайдалые улам һайжаруулхын тула шухала бүхы юумэн хэгдэнэ. Эхэнэрнүүдэй материальна, соёл болбосоролой бүхы эрилтэ хэрэглэмжэнүүд улам хүсэд дүүрэнээр хангагдадаг боложо байна, тэдэнэй ажаллаха арга боломжо ба ажаһуудал улам һайжарна. Парти, Советскэ правительство ургажа байгаа залуу үетэнэй эрдэм болбосорол болон хүмүүжэлые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ хүсэ ба зөөри гамнадаггүй. Бүгэдэ ниитын дунда һуралсалда дамжан орохо зорилго орон дотор бэелүүлэгдэжэ дүүрэхэ дүтэлөө. Обществын материальна, соёл болбосоролой бүхы һалоаринуудта бэлиг шадабаряа гаргаха замууд хүбүүд болон басагадай үмэнэ үргэнөөр нээгдэнхэй.

Эхэнэрнүүдэй улам ургажа байгаа ниитэ-политическэ эдэбхи үүсхэл совет ажабайдалай, социалис демократиин зайлашагүй хубинь болоно. Манай ороной миллионһоо үлүү ажалша эхэнэрнүүд нютагуудай ажалшадай депутадуудай Соведүүдтэ, союзна ба автономито республикануудай Верховно Соведүүдтэ, ССР Союзай Верховно Соведтэ һунгагданхай, олон миллион эхэнэрнүүд партиина, профсоюзна, комсомолой болон ниитын бусад эмхинүүдтэ үрэ ехэтэйгээр ажаллажа байна. Гүрэнэй, ниитын хэрэгүүдые хүтэлбэрилгэдэ совет эхэнэрнүүдэй улам эдэбхитэйгээр хабаадахынь тула Коммунис парти саашадаашье эсэшэ сусашагүй анхарал оролдолго хандуулха байха.

Совет арадай. түрүү үзэлтэй бүхы хүн түрэлтэнэй ажабайдалай политическэ онсо гайхамшаг хэрэгэй — Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайе илалта түгэсөөр дүүргэлэын 30 жэлэй ойн урда тээ Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын үдэрые тэмдэглэжэ байнабди. Социалис байгуулалтаар үргэгдэн ургуулагдаһан, Ленинэй партяар хүмүүжүүлэгдэһэн совет эхэнэрнүүдэй шэн габьяа, дайнай хүшэр бэрхэшээлтэ жэлнүүдэйхидэл адляар, нимэ тодо хурсаар хэзээдэшье харуулагдаагүй байха.

Фронтнууд дээрэ, партизан отрядуудай зэргэдэ ами наһаяа хайрлангүй, эрэлхэг зоригтойгоор дайлалдаһан дүлэтэ патриот эхэнэрнүүдэй баатаршалга һүнэшэгүй мүнхэ. Илалтын зэбсэг хэрэгсэлнүүдые шэрээлэн, өөһэдынгөө түлөө, мүн фронтдо ошоһон хүнүүдэй түлөө хүдэлһэн совет тылэй ажалша эхэнэрнүүдэй баатаршалга хэтэдээ мүнхэ. «Хэрбээ онсо тиимэ шэгнүүр олоод, нэгэн дээрэнь — манай солдадуудай сэрэгэй баатаршалгые, нүгөөдэнь совет эхэнэрнүүдэй ажалай баатаршалгые шэгнэжэ үзэбэл, дайнай гал дүлэн соогуур айн һүрдэнгүй, үбгэдтэеэ, хүбүүдтэеэ хамта жагсаһан баатар совет эхэнэрнүүдэй габьяа тэн адли байха», — гээд КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев хэлээ һэн.

Манай арад эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда бүхэдэлхэйн түүхэтэ илалта туйлаад, Коммунис партиин хүтэлбэрн доро амгалан байгуулалтадаа онсо гайхамшаг амжалтануудые туйлаа. Совет хүнүүд коммунис общество байгуулгын замаар бата найдамтаигаар дабшажа ябана. Шэн габьята ажалаараа бүхы хүн түрэлтэндэ гэрэлтэ һайхан ерээдүйн зам нээжэ байһандаа омогорхохо эрхэтэй.

Октябрнин революцида эдэбхитэйгээр хабаадахадаа, граждан дайнай, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ баатарлигаар тэмсэхэдэ, мүнөөнэй хүсэтэ экономико, социалис дээдэ соёл культура байгуулхын тула шэн габьяатайгаар ажаллахадаа, манай ороной эхэнэрнүүд шэнэ, социалис байдалай — сүлөөтэ, адли тэгшэ эрхэтэ, социальна хурдан түргэн хүгжэлтэ дэбжэлтэдэ байдалай эхэнэрнүүдэй жэшээ мүнөө үеын хүнүүдтэ харуулаа.

Манай Совет Эхэ орон эб найрамдалай ба социализмын дабагдашагүй түшэг тулгууринь болоно. КПСС-эй XXIV съезд дээрэ һайшаагдан абтаһан эб найрамдалта программые парти, Совет гүрэн залан бэелүүлнэ. Партин ленинскэ гадаадын политическэ хараа бодол уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулха, эб найрамдалта зохёон байгуулхы ажал эрхилхэ таарамжатай байдал хангаха, эб найрамдал, арадуудай сүлөөтэ ба бэеэ дааһан байдал хангаха хэрэгтэ зорюулагдана. Партиин энэ хараа бодолоо бэелүүлхэдэнь манай арад, бүхы дэлхэйн түрүү үзэлтэй хүсэнүүд бүрин, нэгэн һаналтайгаар дэмжэнэ.

Арадуудай хани барисаанай түлөө эгэршэгүй тэмсэгшэ совет эхэнэрнүүд Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын демократическа хүдэлөөнэй түрүү зэргэдэ ябана. Империализм ба дарлалта мүлжэлгэдэ эсэргүү, али бүхы хашалта харшалалгада, колониализм ба расизмда эсэргүү, эб найрамдалай, национальна сүлөөрэлгын, демократиин, социализмын түлөө ниитэ тэмсэлдэ эдэнэр дэлхэйн ажалша эхэнэрнүүдтэй таһаршагүй холбоотой, һанал нэгэтэй байдаг. Аха дүү социалис оронуудай эхэнэрнүүдтэй совет эхэнэрнүүдэй хани барисаан саашадаа хүгжэн бэхижэг, бүхы дэлхэйн ажалша эхэнэрнүүдтэй эдэнэй холбоо барисаан үргэдэн дэлгэрэг лэ!

Хүндэтэ нүхэд эхэнэрнүүд! Энэ һайндэрөөр дашарамдуулан, Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет элүүр энхэ ябахыетнай, зохёон байгуулхы ажалдаа шэнэ амжалтануудые туйлахыетнай Таанадта хүсэнэ! Таанадта, танай бүлэнэртэ ехэ баяр, зол жаргал хүсэнэбди! Бүхы хаба шадабаряа, бүхы хүсэ шадалаа, зүрхэ сэдьхэлэйнгээ эрмэлзэл зоригые, ажалша гарнуудайнгаа уран бэлигые манай жаб-халан һайхан Эхэ орондо, тэрэниие хүгжөөн һалбаруулгада зорюулха байха гээд парти, арад этигэнэ!

Совет эхэнэрнүүдтэ — нэрэ хүндэ, алдар соло!

Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын үдэр — Мартын 8 мандаха болтогой!

Манай агууехэ социалис Эхэ орон мандахи болтогой!

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет

БАЯРАЙ СУГЛААН

...нэй орденто Буряа... опера ба баледэй театр ...нэрэй һайндэр — Мартын 8-да зорюулагдаһан баярай ...лаан болобо. Энэ жэ...нэрэй һайндэр ха...ихэ удха шанартай юм. ...гахэдэ мүнөө жэл ...й шиидхэбэриин ёһоор ...эй жэл гэжэ соносхог... Тиимэһээ энэ жэлдэ ... 8-най һайндэр онсо ...байдалда үнгэргэгдэжэ ...

...э сугларгашадые илан...рин дулаанаар сугла... амаршалба. Городой ...нүүдэй, залуушуулай ...эхэнэрнүүдые амар... Улаан-Үдын мяха ...ын комбинадай хү...лэгшэ, Социалис ... Герой В. И. Немо...шалгын ОПХ-гай ого...родой эдеэ ургуулагшадай бригадир Л. Дымбрынова, залуушуулай зүгһөө ЛВРЗ-гэй комсомол-залуушуулай бригадын бригадир, ВЛКСМ-эй XVII съездын делегат В. Бычков, интеллигенциин үмэнэһөө СССР-эй Верховной Соведэй депутат Семашкын нэрэмжэтэ республиканска больницын стамотологическа отделение даагша О. М. Омбоева гэгшэд эндэ сугларагшадые амаршалба.

Һүүлээрнь КПСС-эй Буряадай обкомой секретарь К. М. Продайвода обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй үмэнэһөө Буряад ороной эхэнэрнүүдые Мартын 8-най һайндэрөөр амаршалба.

ҮГЭХЭХЫ ЖЭЛЭЙ абшагай алхам

...БУУШАДАЙ ...ЛЭГ ЕХЭ

...эрнүүдэй Уласхооронһайндэр — Мартын 8-... манай ажахын эмэгтэй ...ришэд ажалай ехэ ...аар угтаһан байна.

...шье мэдэһээр, үбэл, ...нугаһа тэжээжэ, тэ... олон миллион үндэгэ ...дальбараануудые дэг...эдэниие түргэн томо ..., шубуунай тарган ...ээр абаха бүхы хү... манай ажахыда гол ...эхэнэрнүүдэй ажалша ..., уран зөөлэн гарнуу...түүзэгдэдэг гээшэ.

... совхозой Истомино ... фермэдэ харууһа... байһан 16 мянган ...аһадһаа үдэр бүри 15 ... үндэгэн абтана. Эндэ ...ье жэлдэ үндэгэ олоор ...

...дөө үндэгэ олоор аба...нь ашаар гансахан шэнэ ... эхинһээ хойшо 150 ... үндэгэн инкубаторна ...да хэгдэжэ, тэдэнэйнь ...мянганиинь дальбараа ...дэжо гаргагданхай.

...тосхоной фермын ...шад инкубаторһаа га... дальбараануудые һай... гарза хоролтогүйгөөр ...эжэ, тэдэнээ цахажа, ... бүри 3 мянган нугаһа ... комбинадта тушаа...

...ша ондо совхозой шу... бүхыдөө 1.5 миллион ...бараа дэгжээжэ, хамта ... мянган центнер нугаһа...ыха гүрэндөө худалдаха ...

А. ХМЕЛЕВ,
Кабанскын совхозой директор.

ЗУУТАМНАЙ ОЛОШОРЖОЛ БАЙНА

Хүйтэн, саһа ехэтэй үбэл байба. Үбһэ тэжээлшье дуталмаг байжа, бэрхэтэйхэн байдал тохёолдобо. Теэд манай совхозой хонишод бүхы хүсэ шадал, арга боломжоёо элсүүлэн, хамаг мэргэжэл шадабаряа гарган хүдэлжэ, мүнөө хонидой түл муу бэшээр абажа байна.

Мартын 6-най мэдээгээр 8 мянга гаран хурьгад абтаад байна гэхэ гү, али бүхы түрэхэ ёһотой 10,5 мянган хонидоймнай 80 гаран процентнь хурьгалаад, гараһан түл үхэл гарзагүйгөөр томо болгогдоно. Ингээд энэ һарын тэн болотор үшөө олохон хонид хурьгалхаар хүлеэгдэнэ.

Ажахы соогоо эгээн түрүүлэн, үнинэй хонишод Цырендоржо Чимитов, Пунсык Жамбалов, Галина Доржиева гэгшэд тус тустаа зуун эхэ хонин бүриһөө дунда зэргээр 100 хурьга абаад байнхай. Жэшээнь, Цырендоржо Жамбалович Чимитов харууһалжа байһан 462 эхэ хониноо мүнөө 467 хурьга тэнжээгээд, нэгэшье толгой гарзалуулаагүй томо болгоно. Үшөөшье хурьгалха хонид бии.

Тэрэшэлэн энээнһээ урда жэлнүүдтэшье ходол зуунһаа 100 гаран хурьга түлжүүлдэг бэрхэ хонишод Бадмажап Дондоков, Самбу Сойжинов, Ойдоп Тагаров гэгшэд баһал удахагүй зуун эхэ хонин бүриһөө 100 хурьгадтай болохоёо байнхай.

Манай эгээл үнинэй хонишодой нэгэн, Ленинэй орденто Ойдоп Тапхаевич Тагаров, зургаадахи-долоодохи жэлээ хурьгалжа байһан хонидоо хожомшог март соо түрэхөөр искусственна аргаар үрэжүүлһэн аад, мүнөө 100 шахуу хурьгадые абаад, һайнаар түлжүүлнэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ хурьгалһан, мүн түрэхэ дүтэлһэн хонидто нарин нормоор үбһэ, һолоомо эдюулнэбди.

Хонишоднай хүсэ шадалаа зангидан, бүхы анхарал оролдолгоёо хандуулжа, эршэмтэй шангаар хүдэлөөд, зуун эхэ хонин бүриһөө 90-һөө үсөөн бэшэ хурьга түлжүүлхэ социалис уялгаяа дүүргэхэ зорилго урдаа табинхай.

С. ЖАМСУЕВ,
Хоринин аймагай Анаагай совхозой директор.

А. Н. Косыгин — Тюменьдэ

ТЮМЕНЬ. (ТАСС-ай корр.). Областиин партийна, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй, предприятинуудай ба барилгануудай мэргэжэлтэдэй зүблөөн КПСС-эй Тюменскэ областной комитедтэ болоо. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин зүблөөн дээрэ үгэ хэлэхэдээ, КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүд дотор. хараалагдаһанай ёһоор, ороной түлишын элшэ хүсэнэй түгэлдэр баазые энэ райондо үргэнөөр хүгжөөхэ, Баруун Сибириин байгаалиин нөөсэ баялигуудые бүри үрэ ехэтэйгээр ашаглаха гэжэ тэмдэглэбэ.

Партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаан мартын 6-най үдын хойно КПСС-эй обкомдо боложо, А. Н. Косыгин тэрээн дээрэ үгэ хэлээ.

ОРОЛДОСЫН АШААР

Вагонуудай миин байха сагые нэгэ процентээр доошолуулаа һаа, түмэр замай Улаан-Үдын отделениин хүдэлмэришэд хараалагдаһан түсэблөө гадуур 6 мянган вагондо ашаа ашажа, хэрэглэгшэдтэнь эльгээхэ аргатай юм. Энээн дээрэһээл вагонуудай миин байха сагые хороохын тула ехэхэн оролдолго, үүсхэл гаргагдана. Түмэр замшад. промышленна предприятинуудтай харилсаагаа һайжаруулна. Вагонуудһаа ашаа түргэнөөр буулгаха хэрэгтэнь туһалдаг, зүбшэл заабари үгэдэг байна.

Түмэр замай Улаан-Үдын отделениин хүдэлмэришэд түгэсхэхы жэлдэ вагоной миин байха сагые 2 процентээр доошолуулха гэһэн уялга абанхай. Тэрэнээ бодото дээрэнь бэелүүлхын тула яһала оролдоно. Январь һарада Горхон, Кижа станцинуудай коллективүүд илангаяа һайн үрэ дүн туйлаа һэн. Горхон станциин коллектив январь, февраль һарада вагоной миин байха сагые 1 часаар хорообо. Энээнэй ашаар лэ түмэр замаар ашаа ябуулха даабаряа үлүүлэн дүүргэжэ шадана.

Кижа, Горхон станцинуудай коллективүүд үнинһөө хойшо дундаа мүрысэнэ. Али алиниинь даабаряа үлүүлэн дүүргэжэ байдаг. Эдэнэй дүй дүршэлые бэшэ станцинуудай коллективүүд халан абаа һаа, муу бэшэ үрэ дүн туйлаха һэн гэжэ һанагдана. Горхоной станциин коллектив февраль һарынгаа даабари үлүүлэн дүүргэхын тула ехэ оролдолго гаргажа байна.

М. СОЛОМЕННЫЧ.

Радна Долгоровна Махеева нютаг нугадаа мэдээжэ болоһоор үнинэй юм. Тэрэ эрхим ажалаараа хүн зонойнгоо дунда хүндэтэй болонхой. Радна Долгоровна Түнхэнэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Дээдэ-Шанаадахи эхэ хонидой отарые даадаг. Дүй дүршэлтэй хонишон, «Эхэ-герой» болоһон энэ эхэнэрэй үхибүүдынь ажалдаа дуратайгаар хүмүүжэнхэй юм. Маша, Борис гэжэ ехэ үхибүүдынь эрье хонидой отарые даажа абанхай.

Мүнөө Радна Махеевагай отарада халуун хаһа эхилэнхэй. Түрүүшын хэды зуугаад хурьгад һайнаар түлжүүлэгдэжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Р. Д. Махеева үхибүүдтэйгээ хөөрэлдэжэ байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

НАЙДАМТАЙГААР АЖАЛЛАНА

Түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ амжалта туйлахын тулада Мухар-Шэбэрэй аймагай залуу һаалишад габшагай ажалай вахтада жагсаба. «Забайкалец» совхозой комсомол-залуушуулай фермын групкомсорг Анна Петрова үнеэн бүриһөө 2856 литр һү һааха түсэбөө 3000 литртэ хүргэхэб гэжэ үгэеэ үгэбэ. Тэрэ январь һарада 321 литр һү һаажа, даабаряа 59 литрээр үлүүлээ.

Бусад һаалишад комсомолойнгоо хүтэлбэрилэгшэһөө гээгдэхэгүйе оролдон ажаллана. Мария Малыгина тэрээнтэй адли шахуу амжалтатай. Ульяна Соловьева, Антонида Главацкая гэгшэд мүн лэ һайнаар ажаллана. Тэдэнэр январиингаа түсэбтэ даабарине нилээд үлүүлэн дүүргээ.

«Искра» колхозой һаалишад эгэшэ дүү Катя, Нина Горюноватан дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлнэ. Тэдэнэр январь һарада түсэбһөө гадуур 60 литр һү һаагаад байна. Дүй дүршэлтэй һаалишадай нэгэн Нинэдэ түрүүшынхеэ түгаллаһан гунжануд даалгагдажа үгтэһэн юм.

Залуу һаалишад үнеэдээ үдэрэй гурба дахин һаана, малаа зүбөөр эдеэлүүлнэ. Ингэжэ тэдэнэр февраль һарадашье амжалта туйлаха найдамтайгаар ажаллана.

В. КРЫЛОВ.

Ц-Д. ДОНДОКОВА.

МАЛГАЙГАА АБАГТЫ!

Мандан ерэбэ —
манай Үдэр!
Малгайгаа абагты —
үтэр.
Малгайгаа абагты
Эхын урда,
Манзан Гүрмэ
төөдэйн урда.
Эгээн ехэ эхэ —
Эхэ орон!
Энэ бэеымнай
энэ болгоһон
Элшэтэ дулаахан —
Эхэ Одон!
Хүлеэһэн Үдэрнай —
Хүрэжэ ерэбэ гэр
гэртэмнай.
Хүхюун баяр, баярнай —
Хүбхэлзэн зугаагаараа
бутарба.
Тусгаар һайхан —
үдэр,
Туяагаараа бадарһан —
үдэр,
Эхэнэр уласай —
үдэр,
Эб найрамдалай —
Үдэр!
Эрэ нүхэр, — мэдэрэ,
Эжыгээ, эхэнэрээ —
мэндэлэ.
Дулаахан анхаралаа
баясуула,
Дулаа абадагаараа
сасуула.
Хүлеэһэн энэ Үдэрнай —
Хүндэтэ улас түрын
Үдэрнай:
Улаахан парандал —
Дулаахан айлшаар буубал.
Ягаахан дангинадал
Янгирган хүгжэмөө
дуулабал.
Хани, хани эхэнэрнүүдынь
Халуугаар угтаха
шадалтай.
Хамаг мэргэжэл
эрэшүүлтэеэ
хамта хэхэ шадабаритай.
Багша ашата Ленинһээ —
баруун гартаа баталгатай.
Баранаар адли амасаха —
билтарма аяга жаргалтай.
Баатаршалга тухайнь
баримта жэшээ бэдэрэн,
Баруун зүүн тээгүүр
бархиран хашхаран бү
гүйлдэе.
Үндэр нэрэтэтнай
хажуудатнай
Үгэ дуугүй байжа
байхадаа болохо.
Харан сасуу
һай-һүйшье һаа.
Хам орохонь бушуу,
харуулхал байха баатар
зангаа.
Эгээл ехэ ажал
ээм дээрээ үргэнхэй,
Эрынгээш хубитые ходол
эсэхэгүй өөрөө үргэнхэй,
Һэггүй ябадагыень
һэшхэлтэ хүн, ши бү
мартаарай.
Хүлеэсэтэй дулаахан,
хүндэ нялдамхай
үгэөрөө
Хүндэлэн шамайе
байдагыень
хүрин зүрхөөрөө
магтаарай.
Эхэнэрэй тэсэл —
далай.
Эрид тэмсэлдэ —
эршэтэ дүлэншэг галай.
Дулаахан дурлалынь —
дун сагаан далай.
Дуһажал байха
дууһахагүй —
дуһал шэнги зүрхэнэй.
Ши, эрэ хүн, мүнөөнэй
шэбшэжэ, шалгажа
үзөөрэй.
«Харюу хорим тэбшэ»
гэдэгые
харюулхые оролдоорой.
Хатууш сагай байдалые
хахад хубаалдадагыень
һанаарай.
Хэды эрэлхэг ажалаараа
хээлэнэб, угалзалнэб
Газараа!
Хэды энэрхэг зангаараа
хэрүүл саранаб
гансаараа.
Үгы даа! Үльгэр шэнги
үнэн һайхан эхэнэр!
Үринэрынь, нүхэдынь
доро унанги
малгайгаа булта абагты.
Үндэр нэрэтэ,
Үнэн сэдьхэлтэ
Эхэнэр ябана, эхэнэр,
эржэн мүнгэн харгы
үгэнэбди бидэнэр.
Сэнхир бүмбэрсэг
дэлхэйгээ
шэртэхээ гараба эхэнэр!

МАРТЫН 8 — ЭХЭНЭРНҮҮДЭЙ УЛАСХООРОНДЫН ҮДЭР

ХОНИШОН—ДЕПУТАТ

Ажал! Хүнэй нэрые холуур суурхуулжа, улад зоной дунда алдаршуулжа хүндэтэй болгодог нангин хэрэг юм гэжэ Хурамхаанай аймагай Гааргын совхозой ахалагша хонишон, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Ц. А. Бадмаева тон зүбөөр хэлэдэг.

Тэрэ гансахан 1970 ондо гүрэндэ түсэбһөө гадуур 7832 түхэригэй продукци худалдаа. 1969 онһоо хойшо зуутан хонишодой тоодо оролсоһон энэ нүхэрнай нёдондо зуун эхэ хонин бүриһөө 132 хурьга абажа, хонин бүриһөө 3,8 килограмм нооһо хайшалаа. Наймадахи табан жэлээ эрхим амжалтаар түгэсхөөд, юһэдэхи табан жэлэй эхинһээ туйлаһан илалтаяа улам батадхана, мүн депутадайнгаа харюусалгата уялгые жэншэдгүй бэелүүлнэ. Цыбикжап Бадмаева нёдондо хоёрдохёо СССР-эй Верховно Соведэй депутадаар һунгагдаһан байна.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ТРАКТОРИСТ БОЛОҺОНДОО БАЯРТАЙБ

Галина Николаевна Сажина ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй депутат. Нёдондо «Социалис мүрысөөндэ илагша» гэһэн значогоор хоёрдохёо шагнагдаа. Юһэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы жэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ ехэ амжалтануудые туйлаһандаа тэрэ Ажалай Улаан Тугай орденоор һаяхан шагнагдаба.

Трактористаар хүдэлжэ эхилһээр зургаан жэл болошобоб. Энэ хадаа минии ажабайдалай хүнгэн бэшэ зам. энээндэ анха орожо, түрүүшын амжалта туйлаһан, һанаһан зориһоноо хүсэлдүүлһэн жэлнүүдни гээшэ. Гэбэшье түрүүшынхеэ трактор жолоодоһоноо, тиигээд буураздаа татаһанаа огто мартагшагүйб. 1969 оной хабарай эхин байгаа. Би абаһаар хуушаранги ДТ-74 трактор жолоодохо даабари абаад, Мамонтово гэжэ газартахи поли борнойлхоёо ерээ бэлэйб. Намтай хамта үнинэй механизатор Иннокентий Петряков өөрынгөө трактораар ерэлсээ һэн. Колхозой хүтэлбэрилэгшэд бидэнние зорюутал холбожо эльгээгээл һэн ха гэжэ мүнөө һанагшаб.

Үргэн полиин захада хүрэжэ ерээд, борнойлжо эхилхэ гэхэдээ, юундэшьеб зүрхэ алдаһандал, халта айдаһамнишье хүрөөд абаа һэн. Тракторай мотоорыень унтараагаад, газарта буужа борнойлхо полёо хаймадан шэртэбэб. Юуб гэхэдэ, ажабайдалайнгаа түрүүшын алхамые газар дээрэһээ эхилхэ байгаа бшуув. Энээнээ ямараар эхилхэбиб? Тэрээнһээмни саашанхи хуби заяамни дулдыдаха гээд һанагдаа юм. Теэд минии бодолые таатаһандал Кеша ахай трактораһаа буугаад, намда иигэжэ хэлээ бэлэй:

— Зай, басаган, ши зоригтойгоор, айнгүй эхилэ,— гээд, дала мүрэһөөмни халта дүнгэхэдэнь, үнэхөөрөөшье зориг оролһондол боложо, трактортаа түргэхэн һуубаб. Тэрэ үдэртөө харанхы болотор хоюулан хүдэлөөбди. Үдэшэлэн гэртээ бусахынгаа урда, Кеша ахай борнойлогдоһон поли тээшэ хараадхиба:

— Яһалал сэхэ мүрнүүдые гаргабаш, саашадаашье иимэл сэхэ ябыш даа.

Энэ хэлэһэн үгэнүүдынь хэһэн ажалаймни түрүүшын урмашуулга бөлоо бэлэй. Хүсэтэ трактор жолоодожо шадаха байһандаа, газарай хүрьһэндэ гараа хүргэжэ, арад зондоо туһатай ажал хэжэ эхилһэндээ, минии сэдьхэл баяр жаргалаар баһал халижа байгаа һэн.

Би үхибүүн ябахаһаа хойшо тракторист болохо хүсэлтэй һэм. Юуб гэхэдэ, минии эсэгэ олон жэл трактористаар хүдэлһэн юм. Эсэгымни эгэшэ баһал олон жэлдэ механизатораар ажаллаа. Тиимэһээ мэдээ орохоһоомни хойшо бүлэ соомнай гансал трактор, машина тухай хөөрэлдөөн бологшо бэлэй. Тэрэнние би шагнажа, ехэтэ һонирходог, өөрөөшье «түмэр хүлэгые» хазаарлахаяа эрмэлзэн, эсэгэтэйгээ дахасалдагша һэм. Заримдаа эжээн тухайгаа абадаа хэлэхэдэмни:

— Басагамни, үшөөл бага ябанаш, томо болоходоо минии трактораһаа хүсэтэй трактор жолоододог болохош даа, — гэжэ хэлэгшэ бэлэй.

Тэрэл хэлэһэнинь мүнөө хүсэлдөө гээшэ. Хоёрдохинь юуб гэхэдэ, аймагай суута эхэнэр тракторист Агния Феоктистовна Варфоломеева манай үйлсэдэ ажаһуудаг байгаа. Тосхоной бүхы басагад лэ Агния Феоктистовнагай хойноһоо хараад, атаархан, һанаагаа алдагша һэн. Манай Агния шэнги тракторист болодог һаа, ямар гоё гээшэ һэм гэжэ би тичэдэ һанагша бэлэйб. 8-дахи класс дүүргэжэ ябахадаа, энэ һанални эрмэлзэл боложо, зүрхэндэмни бата бүхөөр мүндэлөө һэн.

Тиигэжэл тэрэ жэлдэ 5-дахи СПТУ-гай Мухар-Шэбэрэй филиалда һурахаяа орооһ һэм. Тэрэ филиалда намһаа ондоо басагад манай нютагһаа үгы байгаа. Зүгөөр һургуулияа дүүргэжэ, механизатор болоод ерэһэн жэлдэмни, нютагаймнай олохон басагад минии жэшээгээр тэрэл филиалда һурахаяа ошоо бэлэй. Энэнь ехэл һайшаан дэмжэмээр жэшээ бэлэй. Мүнөө колхоздомнай механизатор дуталдахаяа болёо. Хабарай тарилгын эхилхэдэ, манай колхозой механизатор басагад Валя Крюкова, Валя Кочнева, Нина Хвосточенко, Люда Непогодьева, Аня Черных, Галя Братенькова, Маша Голендухина эгэшэтээ. Галя Забровская гэгшэд хүсэтэ тракторнуудта һуужа, аха нүхэдөө дахан ажаллаа юм. Аха нүхэднай манда габшагай ажалай жэшээ харуулдаг, туһатай зүбшэл заабари үгэжэ, туһалдаг, баян дүй дүршэлдөө һургадаг заншалтай. Тэдэнэй нэгэн А. Ф. Варфоломеева болоно. Агния Феоктистовна урдандаа СССР-эй Верховно Соведэй депутат байһан юм.

Мүнөө энэ эхэнэр трактористаар хүдэлһэн зандаа. Эдэ үдэрнүүдтэ Агния бидэ хоёр һү һаалиин фермэдэ тэжээл зөөнэбди. Сугтаа хүдэлжэ байхада ехэ зохид, налгай зантай хүн. Трактораа заһабарилха үедэмни туһалдаг, хамһалсадаг гээшэ. Һаяхан Агния Феоктистовна Октябрийн Революциин орденоор шагнагдаа. Манай колхозой бүхы механизаторнууд А. Варфоломеевае үнэн зүрхэнһөө амаршалаа һэн. Колхозой түрүү механизатор Иннокентий Петряков механизатор басагадта тон ехэ туһа хүргэдэг байна.

Би жэлһээ жэлдэ һуралсалаа дээшэлүүлхые оролдодогби. Тиихын тула нёдондо мэргэжэл дээшэлүүлхэ курсын нээгдэхэдэ, тэндэ һуража гараад, 2-дохи классай тракторист гэһэн үнэмшэлтэтэй болооб. Мүнөө манай механизаторнууд КПСС-эй ЦК-гай, партиин Буряадай обкомой тогтоолдо харюу болгон, энэ жэл бүхы техникээ һайн шанартайгаар заһабарилха, трактор, машинаяа бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ ба һайнаар ашаглахын тула тэмсэл үргэнөөр дэлгэрүүлээд байна. Би энэ тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсахые оролдоноб. Трактораа бүтээсэ ехэтэйгээр яажа хүдэлгэхэ талаар А. Ф. Варфоломеева һайн жэшээ харуулдаг.

Үнгэрэгшэ жэлдэ коммунис партиин гэшүүндэ кандидадаар абтааб. Энэ ушар минии наһанда мартагдашагүй баяртай үдэрнүүдэй нэгэн болоо. Гэбэшье партиин гэшүүн ябаха гээшэ тон харюусалгатай хэрэг. Теэд би энэ үндэр нэрэ зэргэеэ дээрэ үргэн ябахаб гэжэ тангарирганхайб.

1974 ондо хэһэн ажал тухайгаа хэлэбэл, 1225 эталонно гектар газар элдүүрилһэн байнаб. Үнэндөө минии энэ жэлдэ элдүүрилһэн газарһаа хэды шэнээн алтан шаргал таряан хурнагдажа, гүрэнэй амбаарта орооб даа! Арад зондоо иигэжэ туһа хүргэжэ шадаха байһамни ямаршье гоё жаргал бэшэб даа! Тиимэһээл би газар дээрэ буураздаа гаргажа, нэрээ мүнхэлхэб гэжэ һанагшаб. Олон жэл үнгэрһэн хойно нютагаймни зон:

— Харана гүш, энэ поли, тээ тэрээниие, урагшаа нэмжыгшэ поли анха түрүүн Галя басагамнай хахалһан, элдүүрилһэн юм. Иимэ һайхан үгөөр арад зондоо магтуулха гээшэ дээдын жаргал бэшэ юм аал?

Г. САЖИНА,
Мухар-Шэбэрэй аймагай «Родина» колхозой механизатор.

ГЭГЭЭН НАРАНАЙ ТОЛОН ДО

Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын үдэрэй анхан тэмдэглэгдэдэг болоһоор 65 жэл гүйсэбэ. Эрэлхэг немец коммунистка Клара Цеткинэй дурадхалаар 1910 ондо Эхэнэр социалисткануудай уласхоорондын конференци дээрэ абтаһан шиидхэбэриин ёһоор, тус үдэр тэмдэглэгдэдэг болоһон юм гэжэ түүхэһээ мэдэнэбди. Тиигэжэ эхэнэрнүүдые политическэ болон ажабайдалай эрхэтэй болгохын түлөө эдэбхитэй тэмсэл эхилээ һэн.

Зүгөөр имагтал Советскэ Союзда, социалис бусад оронуудта хүниие мүлжэхэ, эхэнэрые дарлаха ябадал усадхагданхай. Совет засаг тогтожо, хүдэлмэришэн-таряашадай правительствын байгуулагдаһан тухай тунхаглаһан түрүүшынгээ Декрет дотор эмэгтэй болон эрэгтэй хүнүүд адли тэгшэ эрхэтэй болобо гэжэ соносхоһон байгаа.

Манай орондо Октябриин агууехэ революциин илахада, эхэнэр хүнэй байдал ямар байгааб? Хойто зүгэй зарим бага яһатанай хэлэндэ эхэнэр гэһэн ойлгосо үгы байһан юм гэжэ би уншаа һэм. Эхэнэр гэһэн ойлгосые **«үүдэнэй ойро һууха ёһотой амитан»** гэжэ олон үгөөр тайлбарилдаг байһан юм. Зүүн зүгэй зарим арадуудай заншалай ёһоор эхэнэр хадаа тархяа һэрхигэр юумээр (паранджагаар) хушаад, нюураа хүндэ харуулха эрхэгүй ябадаг байһан.

Буряад эхэнэрэй байдал тэрээнһээ дээрэ байгаагүй. Хадамда гараһан эхэнэр хоймортоо гарахагүй, тэрээгүүр гэшхээ һаа, юумэ бузараалха гэхэ мэтын дарлалтые бэе дээрээ тэсэдэг байһан гэжэ мэдэнэбди.

Хаанта Россин бүхы эхэнэрнүүдэй минии 17 процентнь үзэг бэшэг мэдэдэг байһан юм гэжэ тоо, баримта бидэндэ хэлэжэ үгэдэг. Илангаяа заха хизаарнуудаар, Буряад орон мэтын нютагуудта үзэг мэдэхэ эхэнэр тоотой байһан.

Тиимэһээ парти, Совет засаг эхэнэр хүниие хамаг дарлалтаһаа мүлталха, гэгээрүүлхэ зорилго табяа. 1921 оной мартын 4-дэ Ильич багшын гараар бэшэгдэһэн «Эхэнэр хүдэлмэришэдэй уласхоорондын үдэр» гэһэн багахан статья бии. Тэрэнь **Н. Ленин** гэһэн гар табилгатайгаар тэрэл оной мартын 8-да «Правда» газетын 51-дэхи номерой хабсаргалтада толилогдоһон юм. Тэрэ статья соогоо Ильич багша иигэжэ бэшэһэн байдаг: **«Эхэнэрнүүдые политикада хамжуулангүйгөөр, ниитэ зониие политикада хамаадуулжа болохогүй. Юуб гэхэдэ, хүн түрэлтэнэй хахадынь — эхэнэрнүүд капитализмын үедэ хоёр дахин хүндөөр дарлагдаһан байдаг. Эхэнэр хүдэлмэришэд таряашад капиталда дарлуулхаһаа гадна, эгээл демократическа буржуазна республикадашье, нэгэдэхеэр, дүүрэн эрхэгүй байдаг, юуб гэхэдэ, эрэшүүлтэй адли эрхые хуули үгэдэггүй, хоёрдохёор — энэ эгээл шухала юумэн — тэдэнэр эгээл жэжэ, эгээл хара, хүниие тон ехээр мохооруулдаг кухниин хүдэлмэрндэ, юрэдөө, гансааран сахидаг гэртэхи ажалдаа дарагданги хадаа, «гэр бүлынгөө богоолшолго» доро зандаа, «гэрэй богоол» зандаа үлэшэдэг».** (В. И. Ленин. Зохёолнуудай дүүрэн согсолбори, 5-дахи хэблэл. 42-дохи боти, 368—369-дэхи нюур).

Эхэнэрнүүдые политикада, ниитын ажалда хабаадуулхын тула хаа хаанагүй үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадалые усадхаха хэрэг үүсхэгдээ ха юм. «Бидэ богоол бэшэбди, богоолнууд бидэ бэшэбди» гэжэ гү, али «Абида мал адууна» гэжэ үзэг холбуулан уншадаг, тэрэнээ үнэн зүрхэнһөө гайхан, саарһан дээрэ бэшэжэ шададаг болоһоноо, тэрэ үедэ ном заалгаһан эхэнэрнүүд — мүнөө буурал толгойтой эжынэр һайн һанана ёһотой.

Медицинын эрдэмэй кандидат Дарижаб Жамьянова гэжэ эхэнэр мүнөө Москвада ажаһуудаг. Тэрэ хүн Яруунын аймагай Эгэтэ нютагта түрэһэн юм. Ганса һамганай үхибүүн байгаа. Эхэнь нютагай баяшуулай талхи тойрожо, арһа элдэжэ, басаганайнгаа өөрынгөө хоолой тэжээдэг байһан гэжэ минии хүгшэн эжы хөөрэдэг бэлэй. Нэгэтэ Дарижаб эжытээ нютагай бараг айлда һуулганшанаар (зарсаар) ороод байгаа. Тэрэ айлынь нютагай нэгэ үбгэнние залаад, өөһэдынгөө үхибүүдые хуушан монгол бэшэгтэ һургаха гэбэ ха. Бишыхан Дарижаб тэрээндэнь һөөл ехээр хорхойтожо, би ном үзэлсэхэмни гэжэ эжыдээ хэлээ һэн ха.

— Басагамни танай басагадтай хамта ном үзэлсэг лэ, — гэжэ Дарижабай эжы гэрэй эзэниие гуйба.

— Мал адуулдаг хүндэ ном хэрэггүй юм! — гэжэ гэрэй эзэн бүдүүлигээр харюусаһан байгаа. Теэд илан мандаһан революци юрын буряад басаганда һураха харгы нээгээ, эрдэмэй кандидат болотороо ургаха арга олгоо. Энээхэн гансахан жэшээ Ленин багшын һургаалай манда ямараар бэелүүлэгдэһые гэршэлжэ үгэнэ бэшэ аал?

Мүнөө манай республикада долоон наһатайшуулһаа эхилээд, пенсиин наһанай хүрэтэр эхэнэрнүүдые абажа харабал, үзэг мэдэхэгүйшүүл олдохогүй. Илангаяа мүнөө сагта, орон доторнай бүгэдэ ниитын дунда һуралсалай бэелүүлэгдэжэ байхада, үзэг мэдэхэгүй эхэнэрэй олдобол, хүхеэжэ хэлэбэл, музейдэ табихаар болохо һэн. Энэ хадаа манай орондо туйлагдаһан социальна тон ехэ хубилалтануудай нэгэн ха юм!..

Хэдэн мянгаад эхэнэрнүүд — урдань ямаршье эрхэгүй байһан буряадуудай үри саданар мүнөө багша, эмшэд, инженер — бүхы мэргэжэл хуу шудаланхайл. Научно-техническэ дэбжэлтын боложо байһан сагта үйлэдбэриие хүтэлбэрилхэ шэдитэй инженер мэргэжэлтэд эхэнэрнүүдэй дунда олошороо.

Ажалдаа алдартай, габьятай ябадаг 4760 совет эхэнэрэй үбсүүндэ Ленинэй орден, Социалис Ажалай Геройн «Балта ба хадуур» гэһэн алтан медаль ялардаг. Тэдэнэй тоодо Б. Т. Доржиева, Г-С. Г. Цыремпилова, П. Ж. Жалсанова, Д. К. Тумурова, Н. Л. Тогмитова болон Буряад ороной бусад алдарта басагад оролсоно гэжэ һанахада омогорхомоор.

Гэбэшье хэды олон эхэнэрнүүд үбсүүндээ орден, медальшьегүй һаа, урагшаа һанаатайгаар ажаллажа ябадаг бэ! Ямаршье заводто, фабрикада, колхоздо, совхоздо ошогты — түрүү эхэнэрнүүдэй нэрые баяртайгаар танда дуулгахал.

Манай орондо эхэнэр зоной ажалые хүнгэдхэхын тула, һаадгүйгөөр ажаллаха арга олгохын тула айхабтар ехэ юумэн хэгдэнэ. Жэшээнь, 1975 ондо орон доторнай 11 миллион үхибүүд хүүгэдэй яслинуудта, саадуудта хүмүүжүүлэгдэдэг болохо ёһотой. Нарайлха болоһон эхэнэрнүүдтэ ажалайнь стажһаа дулдыдангүй, 16 неделиин турша соо мүнгэн туһаламжа 100 процент нёдондонһоо үгтэхэ боложо, арад зоной дунда хэды ехэ баяр түрүүлээб!

Эхэнэрнүүд... Хүсэ багатан гэжэ хэлсүүлдэгшье һаа, хүшэр сагта хүдэр шүрбэһэтэй боложо шададаг эхэнэрнүүд... Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ манай эжынэр, эгэшэнэр ямар ашаа ээм дээрээ даажа абаад, үдэр һүниие мэдэнгүй ажалладаг байгаа гээшэ һэм! Хагсуу һалхинһаа, борооһоо хадын шулууншье элэд... буладшье хан гэ... даг. Харин эх... эрэлхэг зориг, тэ... рагдашагүй шэнги...

800 мянган эх... даанай газарта ... тон адляар тэмс... үһаяа аршалалса... жэ бидэ дайнай тү... дэнэбди. Харин ... болоод, гитлеровск... тарагшадтай дай... эхэнэрнүүдэй тоо ... лагдаадүй. 300 ... үлүү дайшалхы ... эхэнэрнүүдтэ ба... һан түүхэтэй, 91 ... ветскэ Союзай Гер... солодо хүртэһэн юм...

Агууехэ Илалты... лэй ойн гүйсэһэн ... хэтэ баатаршалга ... совет арадай хүнд... людууд нэрьехэ.

1975 он — Эх... уласхоорондын жэ... ООН-ой Генераль... блейн XXVII сесс... һон байгаа. Эхэ... уласхоорондын жэл... да бэелүүлэгдэхэ ё... рилгонууд Советск... таби гаран жэлэй ... хүсэндөө оронхой.

Гэбэшье дэлхэ... оронуудта эхэнэр... дал үшөө ахир за... мэһээ манай гүрэ... хүндэ агууехэ эр... олгожо, тэрэнэй ні... дые дээрэ үргэһэ... дэлхэйн эмэгтэйшүү... сэлдэ туг боложо... Тиимэһээ совет эхэ... дэр нэрэ зэргэдэ... байһамнай арсашаг...

Ц. ДОНД...

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

РЕСПУБЛИКЫН ИСКУССТВЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ БУРЯАДАЙ АССР-эй ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭНҮҮДЫЕ ОЛГОХО ТУХАЙ

Уран зурагай искусствын хүгжэлтэдэ габьяатай байһанайнь түлөө хүндэтэ нэрэ зэргэнүүдые олгохо:

БУРЯАДАЙ АССР-эй АРАДАЙ УРАН ЗУРААША

Неволина Евгения Иннокентьевнада — уран зурааша.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ИСКУССТВЫН ГАБЬЯАТА АЖАЛ ЯБУУЛАГША

Метелкина Мария Яковлевнада — уран зурааша.
Ринчинов Солбон Раднаевичта — уран зурааша.
Совтоева Инесса Ильиничнада — искусство шэнжэлэгшэ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1975 оной мартын 8.

1000 ЦЕНТНЕР ҺҮНЭЙ ТҮЛ...

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй Эстониин ССР-эй «Вильянди» совхозой түрүү һаалишан Лейда Пейпс гэгшэдэ бэшэжэ үгэһэн харюуе уншаад байхадаа, үнеэдэйнгээ ашаг шэмые эрид нэмээжэ, һү һаалияа улам дээшэлүүлхээр абаһан социалис уялгаяа шэнэлһэн байнаб. Тиигэжэ байгша түгэсхэхы жэлдэ урдынхиһаа бага бэшээр гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө 4.300 килограмм һү һааха зорилго хараалагдаа.

Нёдондо үбһэ тэжээлэй хэды хоморшье һаань, харууһалжа байһан 20 үнеэнэй тус бүриһөө 5.833 килограмм һү абажа, бүхыдөө 1.108 центнер һү гүрэндэ тушааһан байнаб.

Мүнөө жэлдэ үбһэ тэжээлэй баһал хомор. Тиимэшье һаань, бидэ бии байгаа тэжээлээ гамтайгаар гаргашалжа, үбэлэй һаранuудта сагаан эдеэ улам элбэгжүүлхын түлөө шармайн оролдонобди. Һүүлэй хоёр һарын дүнгөөр би үнеэн бүриһөө 762 килограмм һү һаагааб. Иигээд ерэхэлээрээ, жэлэй эхинһээ хойшо бүхы бүлэг үнеэнһээ 140 шахуу центнер һүн абтаба.

Эстониин суута һаалишан Лейда Пейпс бии байгаа арга боломжоёо хаража үзөөд, үнеэн бүриһөө 5.300 килограмм һү һааха зорилго урдаа табиһан байна. Харин би түгэсхэхы жэлдэ урдынхиһаа бага бэшэ һү һаахаар шиндэнэб. Намда нимэ арга боломжо яһала бии. Гансахан үнгэрһэн хоёр һарын дүн энээнииемни гэршэлнэ.

Үнеэн бүриһөө ... һаахын түлөө һай... лүүлхэ, һааха хэрэ... бүлэг үнеэдээ саг ба... хооллуулдаг, һаада... Тиихэдэ үнеэн бү... абари зангые һай... абаха хэрэгтэй.

Саашань хэлэхэдэ, ... хоной түрүү һаали... кироватай мүрысэ... ра бүри хэһэн а... дүнгүүд ходол мэдэ... байдаг. Мүнөө Таг... кирова жэлдээ 1.0... нерһээ бага бэшэ һ... түлөө тэмсэхээр ... үүсхэлыемни баһа... хэл аабза гэжэ хүле... наб.

Н. ТАДВАШ...
Сэлэнгын со... һаалишан, Со... Ажалай ...

Улаан-Үдын «Теплоприбор» заводой продукци Эхэ орон доторoo, мүн дэлхэйн олон оронуудта һайн мэдээжэ юм. Халуун ууралай даралта шалгадаг, мүн ондоошье элдэб орёо оньһон приборнууд оронoймнай арадай ажахын һалбаринуудта хэрэглэгдэнэ, хилын саанахи олон оронуудта эльгээгдэнэ.

Мүнөө дээрээ заводой элдэб приборнууд дэлхэйн 56 оронуудта наймаалагдадаг болоо. Аха дүү социалис оронуудта, шэнэ байдал зохёожо байһан Африкын гүрэнүүдтэ, хүгжэнги капиталис... нүүдтэ заводой продукци эльгээ...

Заводой коллектив тусхай захи... гэдэг. Кремлиин съездүүдэй о... Москвагай Калининай проспекты... саншангуудые Сэригшадай за... тусхай приборнууд бүтээгдээ һэн.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: бэлэн продук... дагалдаг складай эрхим хүдэл... шэдэй нэгэн Роза Зиганшина.

В. ГАУЧЕНОВЭЙ ф...

БАТА НЭГЭДЭЛТЭЙГЭЭР ТЭМСЭХЭ

Жэл бүхэндэ Мартын 8-най һайндэрэй урда тээ үшөө хэдэн үдэрэй үлөөд байхада, магазинуудаар ябахадаш, хүн зон хододоо олон байдаг гээшэ. Парфюмериин таһагуудта, эхэнэрнүүдэй гоёолто зүүдхэлнүүдые, бэлэгүүдые худалдадаг газарта илангаяа хүл хөөрсэг байдаг юм. Тиин бидэ энээндэнь дадашанхайбди. Манай эрэшүүлэй һахы-һалаг бололдожо, юумэ худалдан абажа байхыень капиталис оронуудһаа Советскэ Союзда түрүүлэн ерэһэн хүнүүдэй гайхан хаража байханьь бүришье һонин лэ. Эрэшүүлынь гайхан гэлыдэхэ, харин эхэнэрнүүдынь атаархан байха юм. Али, магад, эдэнэр — американецууд, французууд, шведүүд эхэнэрнүүдтэ багаһаа сэсэгүүдые бэлэглэдэггүй юм гү? Үгы, бэлэглэдэг ааб даа. Эхэнэрнүүдые хүндэлхэ, эдээндэ дурлаха гээшэ бүхы хүн түрэлтэнэй мэдэрэл ха юм. Энэнь ондоо юумэнһээ, юрэнхыдөө эхэнэрнүүдтэ хандасаһаа, общество соо эдэнэй дүүргэдэг үүргэһээ дулдыдана бшуу.

Эхэнэрнүүдтэ политическэ, социальна бүрин адли тэгшэ эрхэ олголгоһоо обществын хүгжэлтэ дэбжэлтэ тодорхойлогдодог юм гэжэ научна коммунизмын үндэһэ һуури табигшад һургадаг байгаа. Ниитын-үйлэдбэриин ажалда эхэнэрнүүдые эдэбхитэйгээр хабаадуулангүй, шэнэ, социалис общество байгуулжа болохогүй юм гээд В. И. Ленин хэлэдэг һэн. Эхэнэрнүүдтэ адли тэгшэ эрхэ олголго Совет засагай түрүүшын алхамуудай нэгэнинь болоһон байгаа.

Мүнөө арадай ажахыда ажалладаг бүхы хүдэлмэришэдэй, алба хаагшадай 51 процентнь эхэнэрнүүд болоно. Харин хүдөө ажахыда хабаатай бүхы хүдэлмэришэдэй 53 процентнь эхэнэрнүүд.

Гэбэшье имагтал ниитын ашатай туһатай ажал хүдэлмэридэ бэшэ, харин гүрэн түрые хүтэлбэрилгэдэ хабаадалгаар обществодо эхэнэрнүүдэй дүүргэдэг үүргэ тодорхойлогдодог байна. Тиин эндэ эхэнэрнүүдэй үмэнэ социализмын ямар ехэ аргануудые нээһые харанабди. СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудай гурбанай нэгэ хубинь эхэнэрнүүд болоно. Нютагай Соведүүдэй депутадуудай 47 процентнь эхэнэрнүүд юм. Энэмнай миллионһоо үлүү эмэгтэй хүдэлмэрилэгшэд, колхознигууд, эрдэмтэд, багшанар, артистнууд эрэшүүлтэй хамта агууехэ гүрэн — манай орониие хүтэлбэрилжэ байна гэһэн удхатай. Эдэнэр арад зоной этигэл найдабарида хүртэн, харюусалгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэжэ байдаг юм.

Эхэнэрнүүдэй социальна ба политическэ тэгшэ бэшэ эрхэ — капитализмын эгээн гутамшаг муухай, хүгжэлтэ дэбжэлтын замаар хүн түрэлтэнэй дабшалгада тойбо татадаг зүйлнүүдэй нэгэниинь болоно. Эндэ эхэнэрнүүд дарлагдан мүлжэгдэжэ, ямаршье эрхэ сүлөөгүй байдаг.

Гэхэтэй хамта, һү... бан жэлэй турша ... хэйн бүхы оронууд... альна ехэ хубилалта... лоо. Хүн түрэлтэн... бэрилэн гаргаһан бү... нэй гурбанай нэгэ ... эхэнэрнүүдэй хуби... нэ. Научно-техническ... жэлтэ үйлэдбэрид... нүүдые улам үргэ... баадуулха, эдэнэй ... ба техническэ мэрг... шэлүүлхэ эрилтэ ... Тиин обществодо эх... дэй дүүргэдэг үүрг... асуудал улам үрг... бигдадаг боложо бэ...

1975 ОН — ЭХЭНЭРНҮҮДЭЙ УЛАСХООРОНДЫН ЖЭЛ

СЭДЬХЭЛЭЙ ҺАЙХАН СЭСЭГ

...харгыгаар үнгэр... машинын абяанһаа ...һүнһээшьеб һэреэд. ...унтажа ядаба. Бо... электрын лаампа но... часаа хараһа... һаял табан сагһаа үн... байба. Арбадахи клас... байһан аша хү... эргэ һэреэжэрхихэеэ ...дахин хэбтэридээ ...Тэд нойр хүрэхэ юм ...Харин толгойдонь эл...он һанал, бодолнууд

...ССР-эй арадай ажахын ...тануудай выставкын ...эй тогтоолоор Хүндэ...ом. «Москвич» авто...шан абаха болоһон... ...эл зүрхэнь нимгэр...эй түлөө иимэ ехэ ...хүртэһэнөө шэбшэ... ...уу наһаниинь, гушан ...урда тээ Коммунис ...гэшүүн болоһо... ...эмээл мори унажа ...Саянтын МТС-эй ...эй агрономоор ажал...нь, тиигээд хорёод ...огородой эдеэ һайнаар ...гэжэ оролдожо ...нь элеэр һанагдана, ...лэ шэнги.

...лнүүд ямар түргөөр ...! Һаял табан үн... ...хибүүдэй хойто эхэ ...нинь эжэлүүдгүй ...нь ороодхино. Тии... ...дохи класста һура... ...һан одхон Дэнсэма ...нинь мүнөө институд...а байһанаа айл бо...

...ороноо хамгаалха ...дайнда наһа бара... ...жа ахынь зургаан ...хүнүүдэй зэргэ хүн ...байна. Эдэнэрээр лэ ...сагай ошожо ...ие Лубсан ойлгоно

...ие үргэһэн Дымб...нии аша Василий ...сэрэгэй албанһаа ...институдта орохо бо...ь һайн костюм хэрэг...охо байна даа гээд...шэнэ.

...бодоһоор бай...леэнэй зургаан час ...радио хөөрэжэ оро...й уларил дамжуул... ...улэжэ, манай эндэ ...0—5 градус хүрэтэр ...нь гэжэ дуулаха...даһань хүреэд, гэн...ээр бодожо, хубсал...о. Мүнөөдэрһөө бри...а һамгадые суглуул...аа хэжэ захалха саг ...аман соогоо гүбэд

...тайгаар нюур гараа ...еод, электрын пеэ...рээ сайгаа табижар... ...соохёо сэбэрлэжэ, ...рээ хилэнгээр ху...ша хүбүүгээ һэреэ...шьегүй сайнь бу... холодильник сооһоо ...басаа гаргажа, нам ...айлаад, дулааханаар ...а, хоёрдохи дабхар...ба.

...эй зэнхэгэр тэнгэри ...амилна. Ажалдаа ...мдаа хамта хүдэл...хэдөө дуудажа, энэ ...огород дээрээ ажал ...халха байһанаа мэ... Уданшьегүй брига...н сугларжа, огород ...эр байраа сэбэрлэ... ...пеэшыень түлинэ. ...та саһан улам ехээр ...хабарай эхин һа... ...араһые мэдүүлнэ. ...ур валенкаар ерээ... ...шхэхэ газар олдоо...

...эй хүүртиг, резинэ ...дэһэн Лубсан Бу... ...нүхэдөө дахуулжа, ...бэлдэжэ, заһажа

...ёрдохи жэлээ рассада ...аха парник соогоо ...аргал шэбхэ хэхэеэ ...Үлүү гарза хэгдэ...гаа, — гэжэ бригадир ...э хэрэг мэтэ хэлэбэ. ...ие тоолоод, бодоод ...айхабтар ехэ ху...и хэгдэхэеэ болиһон ...м. Урдань арбан ута ...соохи шорой, шэб... ...үрзөөр малтажа гар...ондонь 500-гаад тон... ...аргал шабааһа хэ... Мүнөө тинхэеэ бо...даа рассадаяа аба...ргээд, парник соохи газарга ногоондо даруулан гүйлгөөр ходо элдүүрилдэг, үтэгжүүлдэг байгаа. Үбэлдөө парнигай хушалтые абажа хадагалдаг, тиимэһээ тэндэнь саһан зузаанаар тогтоно. Хабар эртэ — мартын эхеэр саһа ехээр тогтошоһон парнигаа плёнко хушалтатай рамаар дээрэһээнь хаана, бүтүүлнэ.

— Рассада гээшэмнай нарай үхибүүндэл адли нарин һайн харууһа хэрэглэдэг юм. Һүүлэй жэлнүүдтэ парнигаа нигэжэ нараар халаадаг болоно, хүдэлмэримнай нилээд хүнгэрөө — гэжэ огородшон эхэнэрнүүд баяртай. — Энэмнай Анна Будаевнагайл (нүхэдынь нигэжэ

нэрлэдэг) үүсхэл байха.

Үнэхөөр Лубсан Дымбрынова шэнэ, түрүү юумэндэ ехэ дуратай, һүбэлгэн бэрхэ хүн. Огородой эдеэ ургуулха номууд, элдэб брошюранууд, журналнууд гэртэнь дүүрэн. Сүлөө сагтаа эдэ бүгэдые уншажа, мэдэхэгүй, юумэеэ ойлгожо абаха гэжэ оролдодог заншалтай.

Бригадирай үүсхэлээр парник хушадаг шэлтэй рамануудай оронд үргэхэ, барихада хүнгэхэн плёнко тагардаһан раманууд хэрэглэгдэдэг болонхой. Тиигэжэ үнэ сэн ехэтэй шэл хэрэглэгдэхэеэ болёо. Хэдэн жэлэй туршада капустала рассадагүйгөөр ургуулдаг арга хэрэглээ. Мүнөө рассада һуулгадаг хоёр машинатай болоһоор, тэрэниие дахин хэрэглэжэ захалаа.

Аймаг, республика дотороо түрүүлжэ, бүхы хүдэлмэрэй ажахын тоссооной гуримаар эмхидхэгдэнэ. Түсэбһөө үлүү абаһан продукциингаа хорин процентын сэнгые нэмэлтэ түлөөһэндэ абадаг гуримтай. Түсэбөөр хараалагдаһан гаргашаяа алмабал, мүн лэ тэдэнэр урмашуулагдана. Тиигэжэ һүүлэй арбаад жэлдэ огородой эдеэнэй тогтууритай баян ургаса абажа, гектар бүриһөө жэлдээ 220—270 центнер овощ хуряадаг байна. Нёдондо арба мянга гаран центнер овощ ургуулжа тушаагаа.

Бригададань 14 хүн сагүргэлжэ ажалладаг, тэдэнэй гурбаниинь механизатор. Эдэнэр 40 гектар дээрэ овощ ургуулна гээшэ. Тиихэдээ жэл бүри бүхы гаргашаяа харюулаад, ажахыдаа хэдэн зуун мянган түхэриг сэбэр олзо оруулдаг жэшээтэй.

Эдэ олон зониие эмхидхэхэ, хэһэн ажалыень абаха түлөөһыень тодорхойлхо, хуряагдаһан, гүрэндэ тушаагдаһан продукциие бүридхэхэ — эдэ бүгэдэ бригадирай хүзүүн дээрэ. Юуб гэхэдэ, бригададань тоо бүридхэгшэ байхагүй, ядахын сагта огородой эдеэнэй хуряагдажа байха үеэр харуулшаншье табигданагүй.

Урдань сельхозтехникумдэ һуража байхадаа, нэгэн доро бухгалтернуудай курса дүүргэһэн хадаа Лубсан Будаевнагай тулгардаха юумэн байхагүй. Өөрөө агроном, механик, тоо бүридхэгшэ, ажалаа эмхидхэгшэ, агитатор.

Лубсан Будаевна хамта ажалладаг хүнүүдэйнгээ хэдэг хүдэлмэриие һайса мэдэхын хажуугаар гэр бүлэдөө ямар һуудагынь хуу тухайлаад байдаг. Тиимэһээ хэн нэгэнэй бүлэдэ баяр, найр болог гү, али хохидол гашуудал ушараа һаань, бригадир али болохоор туһалдаг, дэмжэдэг. Зүгөөр ажал дээрээ шанга журам сахидаг. Тиимэл хадань бригадынь зон һэлгэгдэдэггүй, пенсидэ гаратараа ажалладаг юм.

— Пенсидэ гарагшадаа одоол нүхэд ёһоор, үнэн сэдьхэлһээ үдэшэдэг заншалтайбди. Өөһэд хоорондоо мүнгэ суглуулаад, һайн бэлэг сэлэг абажа үгэдэгбди, — гэжэ бригадир мэдүүлбэ.

Һайн лэ даа. Нигэжэ «айл зоной ами нэгэн» гэдэгтэл, бригадынь зон эбтэй эетэйгээр ажалладаг, хэдэн жэлэй туршада коммунис ажалай коллективэй нэрэ соло зүүжэ ябана. Республикынгаа табин жэлэй ойтой дашарамдуулан, энэ коллектив Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан байна.

Лубсан Будаевна гансахан огородойнгоо ажал хараад ябадаг бэшэ. Тэрэ ажахынгаа, аймагайнгаа ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаададаг. Олон дахин сомоной болон аймагай Соведэй депутадаар, партком болон партиин райкомой гэшүүнээр һунгагдаһан байна. Мүнөө пенсидэ гараһан тоотойшье һаа, отделениингээ партийна бюрогой гэшүүнээр хүдэлдэг.

— Овощ ургуулагшадай хүдэлмэри жэл ерэхэ бүри хүнгэн болоно байна, — гээд Лубсан Будаевна һанаһанаа хөөрэжэ эхилнэ. — Иигээд овощ хуряадаг машинануудтай болохо бэзэбди. Мүнөөшье хойгуурхи областьнуудаар иимэ машинанууд хэрэглэгдэдэг болоо ха юм.

Хара багадаа эхэһээ һалажа үншэрһэн, арбаадтайһаа ажал хэжэ захалһан Лубсан Будаевна түрэл колхоздоо сеялкэшэнээр, косилкашанаар ажалладаг байгаа. Хожомоо хүдөө ажахын техникумдэ һурахадаа, бүхы түхэлэй машина, тракторнуудые шудалһан, техникэдэ аргагүй дурлаһан байха юм. Мүнөөшье автомашина шан үгэхэ болоо гэжэ дуулахадаа, тусхай ном оложо, жолоошоной эрхэтэй болохо гэжэ һуралсажа захалаа. Юумэнһээ сухарихагүй, һанаһандаа хүрэжэ һаладаг энэ эхэнэрэй хүнгэн автомашина жолоодожо ябахыень харахал байхат.

Теэд Лубсан Будаевна мэдэхэ, шадаха юумэеэ досоогоо нюугаад ябадаг хүн бэшэ. Хамта ажалладаг нүхэдөө овощ һайнаар ургуулха мэргэжэлдэ һурганхай. Мүн аймагай, республикын колхоз, совхозуудай овощ ургуулдаг агрономуудай, звеное даагшадай ерэхэдэ үнэн сэдьхэлһээ угтажа, хэжэ бүтээжэ байһан юумэеэ зохидоор харуулдаг заншалтай. Тэрэшэлэн республикын хүдөө ажахын техникумдэ, аймагай овощ ургуулагшадай суглаанда, газетэнүүдтэ өөһэдынгөө дүй дүршэл тухай арсалтагүй хөөрэжэ үгэдэг. Мүнөө эдэнэрэй ажалладаг поли түрүү дүй дүршэлэй һургуули болошонхой гэхэдэшье таараха.

Иимэ һайхан сэдьхэлһээнь ажалай амжалтанууд дэмбэрэлтэ сэсэг мэтэ һалбаран гарана гээшэ. Ажалша энэ эхэнэрэй үбсүүн дээрэ Ажалай Улаан Тугай орден, «Ажалай габьяагай түлөө», «Ажалай ветеран», Ленинэй зуун жэлэй ойн медальнууд, ВДНХ-гай алтан, бронзо медальнууд яларна.

— Мүнөө үе сагта эрдэм, техникын эди шэдиие эмээллэжэ шадаһан лэ хүнүүд амжалта туйлаха гээшэ, — гэжэ хэлээд, Лубсан Будаевна ОПХ-гай эхэрэнүүдэйнгээ совет суглуулжа, мартын 8-най һайндэр үнгэргэхэ асуудал хэлсэхээ яаража гараа һэн.

Б. ГЫЛЫКОВ.

Дүрбэн эхэ, дүрбүүлэн эхэ-геройнууд! Үшөө тинхэдэ нэгэ нуга голой, нэгэ ажахын. Одоо үнэр баян, тойрог һайхан гэр бүлын бурьялма гүнзэгы зол жаргал эдэнэрһээ эхитэй ха юм. Хэрбээ Хэжэнгын аймагай Загаһатын совхоздо ошоо һаа, айл бүхэнэй газаа үхибүүдэй согтой хүхюүн шууялдаа шагнажа баясахат. Хэды айлай үхибүүд сугларанхай, наадажа байна гэжэ зариман һанахал байха. Үгы даа, эдэмнай нэгэ айлай үхибүүд гээшэл. Арба гаран үхибүүдтэй гэр бүлынхид эндэ захаһаа олон.

Зураг дээрэхи эхэнэрнүүдэй урин зөөлэхэн шарайе, сэдьхэл дүүрэн энеэбхилэлые адаглан харахадаа, дүрбэн эхэ-геройнуудай гэр бүлынхидэй баяр жаргалтайе мэдэжэ абахат. Эдэнэрнай хэд бэ? Танилсая. ЗҮҮН ГАРҺАА: эхэ-геройнууд Д. Р. Дамдинцыренова, Г. Б. Шабанова, Н. Н. Ринчинова, У. А. Васильева гэгшэд тус тустаа арба гаран үхибүүдые хүмүүжүүлхэһээ гадна, совхоздоо хүдэлнэ. Иимэ эхэнэрнүүдэй бии байһан сагта алтан дэлхэй ходо һайханаар харагдажа, ажабайдалнай дэлгэр баян байхал!

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАИ фото

Ш-Х. БАЗАРСАДАЕВА.

НЮТАГТАА

Үүлэгүй сэлмэг арюунда
Үгэлэн шүлэгөө
дурдааалби,
Үдэшын сэлгеэ сарюунда
Үлзы нютагаа магтаалби.
Хоёрхон үгээ холбожо,
Хонхын дэльбэ таалааб.
Хонгор талаяа хэмжэжэ,
Хонхор нугаараа
зайгааб.
Сэсэг набша түүжэ,
Эдир нүхэдтөө барьяа һэм.
Хүнгэн һэбшээ һурижэ,
Хүхин сэнгэн ябаа һэм.
Нуурай ногоон эрьедэ
Нюусаар уһанда шунгаа
һэм.
Хуурай сагаан жалгада
Дууран удаан амараа һэм.
Эгээл энэ нютагтаа
Эрхим шүлэгөө үргөөлби.
Эдир багахан
наһанайнгаа
Эхин мүрые эхилээлби.

УЯЛГАМНАЙ НАНГИН

Эсэгэ оронойнгоо эрхэ сүлөөгэй түлөө фашис булимтарагшадтай ами наһаяа гамнангүй эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэһэн совет сэрэгшэдэй баатаршалга хэзээдэшье мартагдахагүйгөөр түрүү үзэлтэй хүн түрэлтэнэй зүрхэ сэдьхэлдэ батаар оронхой. Аханартаяа, үбгэдтэеэ, эсэгэнэртэеэ хамта совет эхэнэрнүүд энэ шанга тэмсэлдэ хабаадажа, өөһэдынгөө ехэхэн хубитые оруулһан түүхэтэй.

Гитлеровскэ Германиие бута сохиһоор гушан жэлэй ойн баярые манай совет арад ажалай шэнэ амжалтануудаар угтажа байна.

Дайшалхы нүхэдэйнгөө арюун зам тухай тобшохоноор хөөрэжэ үгэхэ хүсэлтэйб. Эхэ оронойнгоо эгээл хүшэр үедэ ороод байһан 1941 оной декабрь һарада Эрхүүгэй гүрэнэй медицинын институт болзорһоо урид дүүргэһэнэйнгээ удаа Кабанскын аймаг хүдэлхөө ошоо һэм. Эндэ жэл хүдэлөөд, 1942 оной декабрь һарада Совет армиин албанда абтажа, Эрхүү городто хирургнуудай хоёр һарын курса дүүргэһэнэйнгээ удаа. Брянска фронтын 37-дохи эвопунктын госпитальдо эльгээгдээ бэлэйб.

Эгээл энэ үедэ манай Совет арми шанга тулалдаанда бэлдэжэ байба. 1943 оной июль һарада Курск, Орёл, Белгород городууд шадар шэбээлһэн фашистнуудые бута сохихо байлдаан эхилээ һэн. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай шанга тулалдаанда манай баатар сэрэгшэд эгэршэгүй зоригтой байһанаа эндэ харуулаа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Шанга байлдаанда хүндөөр шархатаһан сэрэгшэдые аргалхын тула медицинын хүдэлмэрилэгшэд үдэр һүнигүй ажалладаг бэлэй. Батальонуудай, полкнуудай медицинскэ пунктнуудай, полезой госпитальнуудай врачнуудай, медицинскэ сестрануудай ажалынь илангаяа хүндэ һэн.

Намтай хамта врач Нина Кузьминична Мальцева, ахалагша медсестранууд Евдокия Ивановна Кириллова, Валентина Парфентьевна Базюкова, ординаторнууд По... Александровна, Евгения Геллер гэгшэд ажаллаһан юм. Эдэ нүхэднай ямаршье бэрхэшээлһээ тунхаридаггүй, шэлэһэн мэргэжэлдээ үнэн сэхэ байһанаа фронтын госпитальдо гүйсэд гэршэлээ һэн. Дайшалхы нүхэдтэеэ мүнөөшье бэшэлсэжэ, мэндээ мэдэлсэжэ байдагби.

Орёл, Курск городуудай хажууда болоһон байлдаанай һүүлээр манай госпиталь Прибалтийска 2-дохи фронтын мэдэлдэ ороо һэн. Илалтын үдэрые манай госпиталь Латвиин ССР-эй Елгов городто угтаа бэлэй.

1946 оной августын һүүлээр сэрэгэй албанһаа табигдажа, тэрэ сагһаа хойшо Улаан-Үдэ городой Советскэ районой хүүгэдэй 2-дохи больницада таһалгаряагүй ажалланаб. Манай больницада уушханай хадхалягаар, ревматизмаар, бөөрөө үбдэһэн үхибүүд аргалуулдаг.

Манай парти, правительство бишыхан эрхэтэдэй элүүрые хамгаалгада гол анхаралаа табидаг гээшэ. Үнгэрһэн хори гаран жэлэй туршада үхибүүдые эмшэлхэ элдэб янзын аппарадууд больницада тодхогдоо. Манай больницын дэргэдэ түгэс оньһон түхеэрэлгэтэй 3 лаборатори нээгдээ.

Дүй дүршэлтэй врачнууд манай коллективтэ олон. Буряадай АССР-эй габьяата врач Любовь Иннокентьевна Алексеева тэдэнэй дунда ороно.

Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөөгэй түлөө, үри хүүгэдэйнгээ зол жаргалай түлөө дайн байлдаанда баатарай үхэлөөр унаһан сэрэгшэдэй, фашис булимтарагшадые өөһэдынь эшээндэ дараад, амгалан ажалдаа бусаһан манай эрэлхэг арадай габьяа хэтэдээ суурхажа байха.

М. С. ШАЛТЫКОВА,
РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй габьяата врач, медицинскэ албанай запасай капитан.

ТОО, БАРИМТАНУУД

★ Советскэ Союзда 134,6 миллион эхэнэрнүүд ажаһууна. Энэнь ороной бүхы хүн зоной 53,7 процентнь болоно.

★ Арадай ажахыда ажалладаг бүхы хүдэлмэришэдэй, алба хаагшадай 51 процентнь эхэнэрнүүд юм. Һүүлэй 30 жэлэй турша соо эхэнэр хүдэлмэришэдэй тоо гурба дахин олошоржо, 1974 ондо 51,2 миллиондо хүрөө.

★ Мүнөө үедэ ажал хэхэ аргатай эхэнэрнүүдэй 98,5 процентнь хүдэлдэг, һурадаг юм. Арадай ажахыда хүдэлдэг 1000 эхэнэрнүүдэй 739-ниинь дээдэ гү, али дунда һургуулитай байна.

★ СССР-тэ 440 мянга шахуу эхэнэрнүүд эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэд болоно. 4 мянган эхэнэр эрдэмэй докторнууд, 80 мянга шахуу эхэнэр эрдэмэй кандидадууд юм. 2,2 мянган эхэнэрнүүд наукануудай академинүүдэй академигэй, гэшүүн-корреспондентын, профессорэй нэрэ зэргэтэй.

★ СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудай 31,3 процентнь гэхэ гү, али 475 эхэнэрнүүд юм. (АПН).

ХИЛЫН СААНАҺАА
ТЕЛЕФОН·ТЕЛЕГРАФ·РАДИО

БЕРН

СОВЕТ АРАДАЙ АГУУЕХЭ БААТАРШАЛГА

ТАСС

Гитлеровскэ фашизмтай тэмсэһэн шанга тулалдаанда совет арадай агууехэ илалта туйлаһанай ашаар Европын гүрэнүүд, тэдэнэй тоодо Швейцари бэеэ дааһан байдалтай зандаа үлэһэн байгаа гэжэ Швейцариин Ажалай партиин ЦК-гай секретарь Я. Лехляйтер Цюрихэй олониитын суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлбэ.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнда Советскэ Союзай, мүн гитлеровскэ фашизмда эсэргүү бүлэглэлдэ хабаатай оронуудай туйлаһан илалта бүхэдэлхэйн-түүхэтэ удха шанартай байна гэжэ Я. Лехляйтер тэмдэглээ. Совет арадай агууехэ баатаршалгые, фашис хүрин тахалһаа бүхы дэлхэйн арадуудые сүлөөлхын түлөө ами наһаяа хайрлангүй тэмсэһыень Швейцариин түрүү үзэлтэй олониитэ, эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүд хэзээдэшье мартахагүй гэжэ оратор хэлэбэ.

УЛААН-БААТАР

АЗИДА ХАМТААРАН АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ ХАНГАХЫН ТҮЛӨӨ

ТАСС

Эб найрамдалай ба уласхоорондын аюулгүй байдалай түлөө тэмсэлдэ Азиин арадуудай эдэбхитэйгээр хабаадалга социалис оронуудай арад зоной хүсэлэл оролдолгонуудтай бата холбоотой байна гэжэ «Новости Монголии» газетэ бэшэнэ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев 1969 ондо Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай зүблөөн дээрэ үгэ хэлэхэдээ, бодото байдалые хараада абажа, Ази түбидэ хамтааран аюулгүй байдал хангахын түлөө тэмсэхые дурадхаа һэн. Дэлхэйн энэ түбидэ эб найрамдал, аюулгүй байдал хангаха гээшэ түрүү үзэлтэй бүхы хүн түрэлтэнэй хүсэл бодол болоно. Энээнэй түлөө хамтааран тэмсэхэ ёһотойбди.

Социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай хүсэлэл оролдолгонуудые дэмжэхын тула Монголой Арадай Республика бүхы хүсэеэ элсүүлнэ. Бүхы түбинүүдэй, илангаяа Азиин хани хүршэ ёһоной, али алинда ашатай туһатай харилсаанай, амгалан тайбан байдалай түбинүүд болохынь түлөө тэмсэхэ гээшэ бүхы оронуудай арадуудай гол зорилго болоно.

ВЕНЭ

ШЭНЭ ҮҮСХЭЛ

ТАСС

Түбэй Европын зэбсэгтэ хүсэнүүдые, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хороохо тухай хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадагшадай ээлжээтэ пленарна заседани мартын 6-да эндэ болобо. ПНР-эй делегациин толгойлогшо Т. Струляк заседани дээрэ үгэ хэлээ.

Польшын делегациин толгойлогшо Венэдэхи хөөрэлдөөнүүдэй ябаса тухай дэлгэрэнгыгээр тогтоһон байна. Түбэй Европодохи зэбсэгтэ хүсэнүүдые, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хороохын тула нэн түрүүн социалис оронууд ехэ оролдолго гаргана гээд тэрэ тэмдэглэбэ. Түбэй Европын гүрэнүүдэй зэбсэг хэрэгсэлнүүдые, зэбсэгтэ хүсэнүүдые 15-һаа дээшэ процентээр хороохые хараалһан хэлсээнэй проект социалис дүрбэн орон табиһан байна.

Зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хороохо тухай асуудалда нүлөө үзүүлхэ, хөөрэлдөөнүүдые амжалтатайгаар үнгэргэлгэдэ туһалха хэдэ хэдэн шухала дурадхалнуудые Т. Струляк СССР-эй, ГДР-эй, Чехословакиин, Польшын делегацинуудай үмэнэһөө оруулба.

НЬЮ-ЙОРК

КИПРЭЙ АСУУДАЛЫЕ ЗҮБШЭН ХЭЛСЭНЭ

ТАСС

ООН-ой Аюулгүйн Соведэй суглаан эндэ боложо, Кипрэй асуудалые зүбшэн хэлсэбэ.

Кипрэй түлөөлэгшэ Г. Клиридис суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, ООН-ой хабаадалгатайгаар, Аюулгүйн Соведэй тогтоолнуудта үндэһэлэн, энэ асуудалые шиидхэхэ ёһотойбди гэжэ мэдүүлээ. Мүнөө үедэ эдэ тогтоолнуудые бодото дээрэнь бэелүүлхэ шухала гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Энээнтэй дашарамдуулан, баталагдан абтаһан шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын хойноһоо хиналта хэхэ Аюулгүйн Соведэй комитет эмхидхэн байгуулхые Г. Клиридис дурадхаба.

БССР-эй делегат Г. Г. Чернущенко үгэ хэлэхэдээ, уласхоорондын шахардуу шанга байдал һулаэуулхые, эб найрамдал бэхижүүлхые, уласхоорондын харилсаа холбоо тогтоохые буруушаадаг хүсэнүүд Кипрэй асуудалые шиидхэхэ хэрэгтэ тойбо татана гээд һанаата болоно байһанаа мэдүүлээ.

Кипрэй бэеэ дааһан, дулдыданги бэшэ байдалда, газар дайдынь бүрин бүтэн байлгада таарахагүй али бүхы ябуулгануудые Аюулгүйн Совет буруушааха ёһотой гэжэ Англиин түлөөлэгшэ А. Ричард тэмдэглэбэ.

АЖАЛАЙ ВЕТЕРАН

...сэгэ ороноо фашис бу... ...шадһаа хамгаалхаяа ...най эрэшүүл бүгэдөө... ...уу буу барижа мордоо ...Би тэрэ үедэ 17-той ...тракторта һуугаа һэм. ...Оронгын совхозой мал ...ша Лубсан-Ханда Бад...ээрдэг.

...н-Ханда Балдановна ...Социалис Ажалай Ге... ...ба Дымбрыловэй суута ...а дайнай үедэ ажал... ...колесно трактораар ...тарай орондо 5—6 га ...халдаг байгаа.

Мүнөөшье нүхэр Бадмаева совхозойнгоо түрүү малшадай зэргэдэ ябалсана. Һаяын жэлнүүдтэ Лубсан-Ханда Данзан Цыренович нүхэртэеэ хамта залуу мал харууһалдаг юм. Нёдондо жэл харууһалжа байһан малаа гарзаруулангүйгөөр, тобир тарганаар ондо оруулжа, шэгнүүрэй болон тоо толгойн талаар түсэбөө гүйсэд дүүргэһэн байгаа.

Мүнөө жэл тэдэнэр 150 толгой эмэ гунжадые харууһалжа, туғаллаха шэнэ үнеэд болгоохо даабаритай.

— Үбһэ тэжээлээр хоморшье һаа, тэдэнэрэй адуулдаг малынь хүшэ тамираар һайн, гарзагүйгөөр харууһалагдажа байнхай, — гээд совхозой ахалагша зоотехник Очир Будаевич сэгнэлтэ үгэнэ.

Олон үхибүүдэй эхэ, пенсионер, дайнай үеын ажалай ветеран Лубсан-Ханда Бадмаева эхэнэрнүүдэй уласхоорондын һайндэр — Мартын найманиие ажалай амжалтатай угтажа байна.

Р. БИМБАЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

...тэгшэ эрхын түлөө, ...ческэ ба социальна ...та харшалалгануудта ...гээр эхэнэрнүүдэй ...тэмсэлэй түхэл шэнэжэ ...зэ хубилаа. Капиталис ...дай ажалшан ангиин ...жагсан, олон милл... ...эхэнэрнүүд эдэбхитэй...тэмсэнэ.

...н 1975 оние Эхэнэр...эй уласхоорондын жэл ...Нэгэдэмэл Нацинуудай ...изаци дэмы соносхоо ...м. ООН-ой Генеральна ...блейн абаһан энэ ...эри манай үеын ...э болоно.

...эхэнэрнүүдэй эрхэнүүдэй түлөө тэмсэл үргэлжэлнөөр. Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын демократическа федераци энэ талаар шухала үүргэ дүүргэнэ. 1975 оние Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын жэл болгохын тула хүгжэжэ байгаа оронуудай үргэн ниитэ эхэнэрнүүд ехэ оролдолго гаргана.

Шахардуу шанга байдалай һуларалга эб найрамдалай тала баригшадай хүдэлөөндэ эхэнэрнүүдэй эдэбхитэйгээр хабаадажа байһые элирхэйлэн харуулна. Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй 1973 оной октябрь һарада Москвада зарлагдаһан бүхэдэлхэйн конгресс энээниие гэршэлээ һэн.

Вьетнамдахи дайн, Дүтын Зүүн зүгтэ Израилиин үүдхэһэн ээзрхэг түримхэй ябуулга, капиталис оронуудта экономикын доройтон уналга — эдэ бүхы асуудалнууд гансал гэр бүлынгөө ерээдүй тухай бэшэ, харин амгалан тайбан байдал тухай бодожо үзэхыень олон мянгаад эхэнэрнүүдые баадхана.

Байгша оной октябрь һарада Берлиндэ зарлагдаха Эхэнэрнүүдэй бүхэдэлхэйн конгресс энэ жэлэй гол ушар болохо. Бэлэдхэлэй уласхоорондын комитет эмхидхэгдэжэ, уласхоорондын ба национальна олон эмхинүүдэй, эдэнэй дунда Совет эхэнэрнүүдэй комитедэй түлөөлэгшэд тэрээндэ оруулагдаа.

Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын жэлые Советскэ Союзда үнгэргэхэ тухай асуудалые СССР-эй Верховно Соведэй президиум хаража үзөбэ. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо К. Т. Мазуров түрүүтэй комисси эмхидхэгдээ. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пономарёв, Совет эхэнэрнүүдэй комитедэй түрүүлэгшэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн В. В. Николаева-Терешкова комиссиин түрүүлэгшын орлогшонор юм. 72 хүн комиссиин гэшүүдээр һунгагданхай.

Элдэб оронуудай эхэнэрнүүдэй холбоо барисаае, эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ эдэнэй нэгэдэлые Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын жэлэй бэхижүүлхэнь дамжаггүй.

О. ЧЕЧЕТКИНА,
Совет эхэнэрнүүдэй комитедэй түрүүлэгшын орлогшо.

ТОЛИ

Рассказ

ХҮГШӨӨ

Матвей ОСОДОЕВ

Шатуухан хүгшөө хэды hүни hүужа оёhон хоёр нэхы хүүртиг, гурбан паар ноohон бээлэй гэхэ мэтые мэшээгтэ хэжэ уяад, эртэ үглөөгүүр Таряатаhаа гараhан байгаа. Хоёр жэлэй саана ори ганса хүбүүгээ аюулта дайнда үдэшэлсөөд, наршагар дулаан модон гэртээ гансаараа үлэhэншье hаа, уйдажа гажаржа байгаагүй, харин үри хүбүүнэйнгээ бусажа ерэтэр гал гуламтаяа унтараангүй дэгжээхые оролдоно. Хүбүүнэээ хахад жэл тухай бэшэг хүлеэгээ. Түрүүшээр ехээр гашуудаа hэн. Һүүлэй үедэ үншэрhэн сэдьхэлынь бүржэөд, энээн тухай дурдахаяашье болишоо.

Эхэнэрэй нямhал зөөлэн сэдьхэлдэ хэнэйшье үри бэе тон адляар hанагдажа, «эжы аа» гэhэн инаг дулаан аблаа шэхэндэнь хододоо соностоходол болоод, зүрхэ сэдьхэлдэнь таагдашагүй мэдэрэл түрүүлнэ бшуу. Энэ эльгээхэ хүүртиг, бээлэй мэтыем түрэhэн хүбүүмнии абаашьегүй hаа, ород гү, али казах эхэнэрэй мансылжа ехэ болгоhон, мүнөө Эхэ ороноо арьяатан дайсадhаа хамгаалжа байhан хүбүүд абажа, заабол баясаха гэжэ тэрэ сэдьхэнэ.

Шатуухан хүгшөө сельсэвэ Совет соо удаан hаатабагүй, үргэбшээ барихаар почтодо оробо. Үдын эдеэндэ ошохос байhан Шаруу Шатуухании орожо ерэхэдэ дурагүйдэжэ, уршаганаба:

— Хүгшөө, үдын хойно ерээрэйгты. Би эдеэлхээ ошохом.

Хүгшөө үргэбшээ стол дээрэнь табяад, Шаруугай урдаhаа сухалтайгаар хараадхиба.

— Намайе юундэ хүгшөө гэхэ болоообши? Хүн шэнги нэрлүүлхэ үри бэетэй байхаб. Аяар тэрэ Таряатаhаа ябагаар ерэхэдэ, эдеэлхэм гэхэдээ яанабши? Фронт дээрэ хүбүүд даараж, үлдэжэ, үхэжэ байха. Харин ши хаhа сагтаа эдеэлдэг журамтай үхин гүш? — гэжэ Шатуухан ёборгоноор хэлээд, мэшээгтэй юумэеэ Шаруу тээшэ түлхибэ.

— Хүлисэгты... Байза, хэнэй эжы бэлэйт даа? А-а, Баярханай эжы... энэ мэшээг соотнай юун бэ?

— Фронтдо эльгээгдэхэ хубсаhа хунар. Бултыень ябуулагты. Хүбүүдтэмнай бушуухан хүрэг лэ, — гэжэ хүгшөө хэлээд, мэшээгээ тайлажа, досоохииень гаргажа табина.

— Үгы, би энээниетнай абахагүйб. Урид сельсоведтэ орожо, тусхай саарhа асаргты. Хэн хэды, ямар юумэ эльгээгээб гэжэ бэшэдэг, харадаг юм, — гэжэ Шаруу бодомжогүйхэнөөр дуугараад, асарhан юумыень hөөргэнь мэшээгтэ хэжэ захалба.

— Үгэ-э, ши нихэдээ яагаабши, эрьюутээ гүш!.. Дайнай урдахана наhа бараhан үбгэнэйнгөө, мүн өөрынгөө хүдэhэн дэгэл үдаржа, хэды хоног соромшье гэжэ унтангүй хүүртиг, бээлэй сёжо асархада... Арhа шүрбэhэнэй элбэг байгаа hаа, hүни бүри оёхо hэм, — Шатуухан хүгшөө хармаанhаа саарhаа гаргаад, Шарууда hарбайна.— Ма, бари энээхэниие! Ольга Ангархаевна асарhаң юумыем өөрөө хараад, бэшэжэ үгөө.

Хүгшөөгэй ингэжэ хэлэхэдэ, Шаруугай досоо гансата уйтаржа, зүрхэ сэдьхэлынь халуун түмэрөөр шатаагдажа байhандал болобо.

— Юун гэжэ бэеэ зобоожо, энээхэниие асараабта даа. Танhаашье болохо шадалтай айлнууд сожоо балай хүдэлгэнэгүйл.

— Тиигэжэ бү хэлыш, сээртэйл! Дайнай болоjо байhан шахардуу хүшэр сагта зөөри зөөшөө харамнахадаа яана гээшэб? Сээр нүгэлhөө айхагүй гэжэ юун байхаб, — гэжэ, Шатуухан дуугараад, Шаруугай урдаhаа нэгэл тиимэ мэхэтэйхэнээр хараадхиба. — Байза, ямар тиимэ шадалтай айл дурдабаш?

— Үгы, миил даа.

— Зай, зай... Эгээл мүнөө сагта зөөшэ зөөриеэ харамнаха ёhогүйбди. Гансал дайн дажар гээшэнь ула үндэhөөрөө сарагдаг... Амиды мэндэ ябахада зөөри олдохол.

Шаруу бодолгото болонхой, хүгшөөгэй асарhан юумые бэшэжэ абаад, өө-мөөгүй оёгдоhон нэхы хүүртигынь эрьюулэн байжа харасагаана. Тиин үлгэбшынь хажуудхаң ногоон утаhаар хэрээhэлжэ хадагдаhан хори мүнгэнэй түхэрээ обёоржо, ехэт гайхаба.

— Пэ-э, энэнь үшөө юун бэ-э?!

— Ши буряад хүн гүш, али?... Иимэ юумэ мүнөө болотор хараагүй ябаа гүш! Хүндэ хубсаhа бэлэглэхэдээ заабол хориной гү, али эрбанай түхэрээ хадалсажа үгэдэг юм шуу, — гэбэ Шатуухан.

— Энэниетнай таhалжа абахам. Сэрэгшэдтэ хэрэггүйл.

Шатуухан хүүртигтээ саб шүүрэлдэжэ. Шарууе булаан тээшэ түлхибэ.

— Болиинш, орхиинш, тыгэдэггүй юумэл. Урагшатай hайн ябахынь тула ингэжэ бэлэглэдэг юм. Ядахын сагта тамхи абахал.

Шаруу энеэбхилэн хаража, хоёр хүүртигыень, гурбан паар бээлэйень халхагар мэшээгтэ хэжэрхинэ.

— Пэ-э, ямар hонин юм? Тус тустань ябталаад, минии нэрэhээ гэжэ ябуулхагүй юм гүш? — гэжэ хүгшөө гайхаба.

Шаруу даб дээрэ юушье гэжэ харюусахаа ойлгобогүй. Хүгшөөе харахадаа уйдахааршье, энеэхээршье ушартай байба. Тиигээд айлнууд бүхэнhөө сугларhан хубсаhа хунар, хатааhан хартаабха гэхэ мэтые хайшан гэжэ фронт эльгээгдэжэ байhые ойлгуулжа үгэбэ. Шатуухан хүгшөө зүбшөөгөөшье hаа, ама хооhон байнагүй. Һүүлэй үедэ Таряатадань болоhон hониниие мэдүүлнэ.

— Зай, ингээд ябахам. Байтараа hалхи шуурганиинь шангадажа, гэнтэ эндэ хонохо болоо hаа, одоо хэрэггүй. — Шатуухан хооhон мэшээгээ hугабшалаад, гараха гэжэ ябатараа, ингэжэ хандаба: — Басага-ан, манай Таряатада ошохо бэшэгүүд бии гү?

Шаруу ханзаяа нээжэ, үсэгэлдэрhөө нааша бригада, заямхануудаар абаашагдаагүй хэбтэhэн бэшэгүүдые гаргажа, хаража оробо. Шатуухан бүри ойронь зогсонхой, хүбүүнэйм нэрые бушуухан дурдаhай гэжэ хүлеэн ядана. Аржытар бэшэгдэhэн адрестай, гурбан булантай бэшэг гэнтэ газарта унашалай. Хүгшөө тэрэниие дүмүүхэнээр абаад, хүбүүнэйнгээ бэшэлгэдэ тон адлишааhан янзатай харасгаажа:

— Энэ бэшэг хэнhээб? — гэжэ hонирхобо.

— Энэтнай Таряатада ошохогүй. Малаатын заямхада ошохо бэшэг.

Шаруу бэшэгүүдые яаралгүйхэн харана. Хүгшөө хүмэдхөө буулганхай, бэшэг бүхэнииень алдангүй шэртэнэ. Шаруугай нэгэ аалидажа, бэшэгэй адресые анхаралтайгаар харахада, хүгшөө шэг шарайгаа хубилганхай, нэгэл тиимэ юрэ бусын юумэнэй болохоо байhанда мэгдэнэ.

Гансал өөр тухайдаа бодомжолдог. «амяа хараад» ябадаг Шарууда холын фронтhоо ерэhэн бэшэгүүдшье, Шатуухан хүгшөөшье хамаатай бэшэл даа. Почтодо ороhон хүнүүдтэ зарим бэшэгүүдые үгөөд, тиишэ ошоходоо тэрээндэ үгөөрэй гэжэ захидаг заншалтай. Тэдэ бэшэгүүдынь адресаараа сохом хүрэдэг юм гү, али харгыдаа үгы болошодог юм гү? Шаруу hонирходогшьегүй, сэдьхэлээшье зободоггүй. Фронтhоо ерэhэн бэшэг дотор сэрэгшын дайшалхы замай нэгэ үдэр гэхэ гү, али оройдоо хэдыхэн минутын туршада болоhон дайн байлдаан харуулагдана бшуу. Тэрэшэлэн инаг дуран, добтолго, сухарилта... Үшөө тиихэдэ хайрата инаг эжыдээ амар мэндые айладхаhан дулэтэ мүрнүүд соробхилно.

— Маа, баригты энээхэниие! — гэжэ Шаруу дуугараад, нэгэ бэшэг hарбайна. Шатууханай баруун гар ээ эхигүй шэшэрнэ, тэрэ бэшэгээ сээжэдээ нэнгэн барижа, тэрэ дороо дуугарха шадалгүй, нэгэ энеэбхилжэ, нэгэ hугшаржа байhан шэнги Шарууе шэрэйшална.

— Хүрөө гээшэ, хүбүүнhээмни одоошье бэшэг ерээ... Аяар хахад жэл тухай хүлеэгээб. Һайнши даа. Иишэ ерэхэ бүрим нимэ hайхан бэшэгүүдые намдаа барюулжа байгаарай... Баарhамни, амиды мэндэ ябана хаямши. Бишни яахашьегүйб. Колхозой арhа шүрбэhэ элдэлсэхэ үшөө шадалтайб... Дайн дажар дүүрэхэ. Шимни hамгатай болохош. Харин бишни урин налгай бэриеэ хаража, ашанараа үргэжэ жаргахаб... хүндэ хэлсүүлэнгүй, нохойдо хусуулангүй ябыш даа, хүбүүмни. — Шатуухан тэрэ бэшэгээ Шарууда hарбайна. — Басага-ан, уншаад үгыш даа!

Шаруу эгээ түрүүшынхеэ ажабайдал тухай сэдьхэлээ хүдэлгэн бодожо, хүнэй хүбиин хэрэгтэ бэшэг бүхэнэй айхабтар ехэ удха шанартайе эгээ мүнөө мэдэржэ, бэеэ зэмэлhэн янзатай шугшышоод hууна. Тиин аргаахан бодожо, Шатууханай зэм мүрые дүмүүхэнээр барьяад, хажуудахи стул дээрэ hуулгаба.

— Баярханай эжы, хүлисыт даа... энэ бэшэг Баярханhаа бэшэ, харин Балта таабайн Эмхэнhээ ерээ, — гэжэ аргадан hагад хэлэбэ.

— Бурхан зайлуул, тиимэ бы? Теэд тугаарай тиигэжэ хэлэхээ яагаа хүмши. Харин би, зүнтэг, яажа байнабиб? — гэжэ хүгшөө дуугараад, hөөл үрбэштэй юумэ Шарууе шарайшална.

— Баярханай эжы, hанаагаа ехээр бү зобогты. Хүбүүнтнай заабол бэшэхэ... Дайнай харгы уташье, аюултайшье ха юм.

— Мэдэнэлдеэ... Бэе бэеэ алалсажа дууhаагүйдөө, дүүрэхээ болиhон дайн гээбы. — гэжэ Шатуухан хэлээд, тэрэ бэшэгээ мэшээгтээ хэнэ. — Байза, Таряатымнай хүбүүдhээ үшөө хэнhээ бэшэг бииб? Ябадал нэгэ, бултыень абаашаhуулби.

— Ондоо бэшэг үгы.

Һульбагархан мэшээг hугабшалhан хүгшөө боориин хаяагаар зуралзаhан харгыгаар хүнгэхэнөөр гэшхэлнэ. Эртэ үглөөгүүр Хара-Бэлшэрэй зудан дээгүүр, мүн Үндэр-Маалай, Дүрөө, Орголи хадануудай оройдо бөөгнэрhэн hаглагар хара үүлэд задаран таража, хабарай игаабари дулаан наран аятайхаhаар шарана. Шаруу почтынгоо зүүн-урдахи сонхын хажууда зогсонхой, үдын эдеэндэ ошохо янзагүй. Шатуухан хүгшөөгэй боорнин саагуур годирон орохые үдэшэлсэн шэртэжэ, угайдхадаа халуун сай уужа гарахыень гэртээ үрингүй үлэhэндөө шаналан, ажабайдалай мушхалаа орёо нюусые тайлбарилхые хүсэнэ.

МИНИИ БАГША

ТҮРЭЛЭЙНГӨӨ хүн тухай газетэдэ бэшэжэ болодог юм гү, үгы юм гү гэжэ маргажа байhан аад, юрэдөө, энэ эхэнэр тухай хөөрөөгүйдэ аргагүй гэжэ бодооб.

1946 он. Дайнай hүүлэй үлэншэг саг hэн ха. Улаан-Үдын багшанарай институт дүүргэhэн, хорин хоёртойхон, үндэр нарин бэетэй, hайхан эхэнэр минии нагасын hамган болоjо, Яруунын аймагай Үльдэргэ нютаг ошоhон юм.

Минии хоёрдохи класста hуража байхада, эхэмни наhа бараа. Үншэрхэ гээшэ ямар бэ гэжэ бишыхан ябахадаа үзэhэн хүм. Эгээл энээхэн үедэмни Үльдэргын hургуулида ород хэлэ, литература заадаг байhан нагаса абгаймни — Долгорма Дондоковна Дондокова эхэ мэтээр намайе энхэржэ, ном үзэхэ хүсыемни бадаруулан, минии тохоногые hайса дүнгэhэн юм. Үльдэргэдөө долоон класс дүүргээд, Мужыха нютагта ошожо, дунда hургуулида hураха болоходоо, hөөл зүрхэ алдаад, ингэжэ мэдүүлээ hэм:

— Би hургуулияа орхихомни. Намhаашье болохо хүбүүд, басагад эхэтэй, эсэгэтэйшье hаа, hурахаяа болино даа...

— Үгы, тингэжэ огто болохогүй. Үтэли мохоо молхи бэшэ аад, юундэ hургуулияа орхихомни гэбэбши? Заатагүй 10 класс дүүргэжэ гара, — гэжэ Долгорма Дондоковна хонгор хара нюдөөрөө урдаhаам шэртэн байжа, эрдэм номой удха шанарые ойлгуулаа hэн.

Мүнөө институт дүүргээд, хүнэй зэргэ хүн болоод ябахадаа, нагаса абгайдаа — өөрынгөө багшада тон ехэ баяр хүргэдэг гээшэб.

Д. Д. Дондокова гансашье намда hайн юумэ хээ бэшэ, шаби бүхэнөө энхэрэн үргэжэ, хүлыень дүрөөдэ, гарыень ганзагада хүргэлсэдэг байна. Минии нютагай хүбүүн, мүнөө ветврач болоhон Цырен-Дондок Борбоев ингэжэ хэлээ агша hэн:

— Баhашье hайн багша даа. Тоолхогүй наhандаа тоомоо таhараад, hургуулиhаа гаргуулхана байхадамни, Долгорма Дондоковна бодожо ерээд, энэ хүбүүе hургуулиhаа бү намнагты, минии харюусалга доро орхигты гээ hэн. Наhаараашье мартахагүйб...

Долгорма Дондоковнагай hайхан сэдьхэл тухай шабинарынь яhала мэдэхэ даа. Гадна бэрхэ багша гэжэ булта хэлэхэ. Һурагшадай, түрэлхидэй, зоной дунда ехэ хүндэтэй.

ГҮРЭН ТҮРЭМНАЙ урагшаа hанаатай багшын ажалые үндэрөөр сэгнэнхэй. Долгорма Дондоковна РСФСР-эй арадай гэгээрэлэй отличнигай тэмдэг үбсүүндээ зүүдэг. Буряадай АССР-эй болон РСФСР-эй hургуулинуудай габьяата багшын үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэhыень гэршэлhэн, улаан хальhатай, алтан үзэгөөр аржытар бэшэгдэhэн грамотанууд гэртэнь байха. Баhа хүндэлэлэй олон грамотанууд бии.

Долгорма Дондоковна — олон хүүгэдэй эхэ. Юhэн үхибүүдтэй. Эгээ ехэ үринь — Доржо-Ханда басаганиинь Эрхүүдэ дээдэ hургуули дүүргээд, багшалжа байhан аад, Свердловск хотодо консерваторидо hурахаяа ошонхой, мүнөө 3-дахи курсада. Хоёрдохи Хандажаб басаганиинь — врач. Баатар хүбүүнинь сэрэгэй алба дүүргэжэ ерээд, Шэтын политехническэ институтда hурана. Лариса врач болохоёо hуража байнхай. Баяр хүбүүнинь 10-дахи класста hурадаг, инженер болохоб гэдэг. Багашуулынь баhал hургуулида hуража байдаг.

ОЛОН ХҮҮГЭДЭЙ эхэ, эрхим багша Долгорма Дондоковна мүнөө табин наhаяа гүйсэбэ. Хүшэр хүндэ сагуудта хүл дээрэмни табиhан hайхан сэдьхэлтэ нагаса абгаймни. hайн бэлэйт гэжэ баяр хүргөөд, ута наhа, удаан жаргал эдлэхыень хүсэнэб.

Ц.-Х. ДАШИЕВА.

МҮНӨӨДЭРЭЙМНАЙ ,,ТОЛИ'' ХУУДАhАН ЭХЭНЭРНҮҮДЭЙ УЛАСХООРОНДЫН ҮДЭРТЭ ЗОРЮУЛАГДАНА

Мэри ХАМГУШК

НАРАН

Дээрэhээм харан, харан
Духадам аалин туданаш,
«Дэлхэйн нюусануудые
нээжэ,
Дуулаял, дуулаял»,
гэнэш,
Наран.
Өөhэдөө таамаг нюусадал,
Огторгойн хүүхэн болоод,
Оёоргүй хүхэ далайда
Оймоонош, шунганаш.

тамарнаа

Хүхэ сэнхирhээ г
Хэлэшэгүй ехээр
Халуун дүлөөр
сорь

Хэтын мүнхэ дур

Замбуулин ехэ юр
Заха хизааргүй д
Ажамидаралай ут

Амин голынь боло

БАЙГААЛИИН ЗУРАГЛАЛНУ

Үүрэй толон задараад,
Тэнгэриин хүбөө дайрана.
Үглөөнэй наран сасараад,
Талын хүрьhэндэ шэнгэнэ.
Дэльбэ бүхэндөө сэсэгүүд
Дулаан нара буулгаад,
Халуун элшэдэнь
дулаасана,
Хашарhан hубhаар
ялалзана.

* *

Хонхор талын сэсэгүүд
Һүниин шүүдэртэ оймоод,
Хүхэ, улаан самсануудаа
Хабарай наранда хатаана.
Һэрюухэн hэбшээвэй
үлеэхэдэ,

Хүхэ, улаан түг
Һэмбэлзэн найта

Хүрьhэтэ дэлхэй

* *

Хөөбэр сагаан үү
Хонин hүрэгтэл н
Хүхэ сэнхир тал
Хушууран, сайра

Хүхюун адуулагш
Хонидоо туужа а
Ханхинаса дуулан,

Хойто зүг руу ту

Буряад уран зураша модельер Клара Павловна Ангашановагай нэрэ республикын хүн зондо hайн танил болонхой. Хубсаhа хунарай хэб зохёон зурадаг уран зураашын хүдэлмэрине харуулhан выставкын боложо байхада, hанамжануудай дэбтэр соо Зүүн Сибирин соёлой институдай студентнэр ингэжэ бэшээ hэн: «Модельер Клара Ангашановада баяр хүргэнэбди. Манай городто зохидоор оёгдоhон үндэhэн хубсаhатай хүбүүд, басагад олошорог лэ гэжэ хүсэхэ байнабди.»

Энэ хэлээшыень бидэ дабталсан, Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын үдэрөөр амаршалнабди.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Клара Павловна Ангашанова.

В. ГАУЧЕНОВЭЙ фото.

АМИИЕМНИ АБАРhАН БАСАГАН

Дурсалга

«Эхэнэр хүн эльгэ нимгэтэй» — гэhэн аман үгэ бии. Ямар удхатайгаар ингэжэ хэлэгдэдэгые хэнэйшье ойлгожо ядахаар бэшэ бээзэ.

...Зэмэтэ шамайе хэhээхэ гэжэ эсэгынши далайхада, хэн хамсыhаань татадаг бэлэй? Эльгэ нимгэтэ эжыши! Хэды наhатай үбгэн болыш даа, хэн шамайе дүү хүбүүхэмни гэжэ энхэрдэг бэ? Эльгэ нимгэтэ эгэшэш! Гэнтэ шамда бэрхэ саг тудаг даа, хэн шамайе хамгаалхаб, туhалхаб? Наhанайш хани нүхэр — эльгэ нимгэтэ эхэнэр! Гэхэшэлэнhээ эхилээд, анхан хүн түрэлтэниие мүндэлүүлhэн эхэнэр зоной аша туhые гоолохо, сэгнэхэ болоо hаа, хэдыхэшье урдаа ортошогүй ехэ далай даа.

Харин мүнөө уласхоорондын эхэнэрнүүдэй hайндэрэй ойро сагта, фашис Германиие илаhаар 30 жэлэй ойн урда тээ тэмдэглэгдэжэ байhан ушарhаа нэгэ жэшээ баримта дурсажа, дайнда ябахадам намайе абарhан нэгэ басаган тухай эндэ хэлэхэ дурамни хүрэнэ.

Алтан намарай hайхан саг hэн. Латвиин ниислэл хото Ригые сүлөөлхэ гэhэн дайшалхы зорилготой частьда дайлалдажа ябааб.

...Гэнтэл бүлеэн hалхинhаа hэб hаб гэбэ гү гэжэ hанахаминии тэрэ, баруун хүлыемни аргагүй хүндэ юумээр сохижорхиходонь унашабаб. Тиихэтэмни зэргэ шэхэ дүлиирмэ шанга абяан, баглагар хара шорой, утаан... Халуусар hүрэ шархатааб гэжэ ойлгонгүй бодоод, даб гэн гэхэдээ, баруун хүлдээ тулгагүй hалд унашабаб. Ойшон тойрониие hэмээхэн харабаб. Тооhо утаанай тунахада, хажуудам миныш гү, али снарядай тэhэрhэн нүхэн лүнхынэ. Уданшьегүй тээ саанахана баhа нэгэн тэhэршэбэ, үшөө, үшөө дахин... Эгээл эндэ «шархяа хатаалган» болоо хадаа гэлэн сахилгаан бодол түрөөдхиэ.. Үгы даа. Ара тээшээ, өөhэд тээшээ яажашье hаа дабшаха, миин хэбтээд үхэхэгүй, тэмсэхэл байна гэжэ бодобоб...

Нэгэ шолоохой ороходом, хажуугаарни манай сэрэгшэд гүйлдэжэ ябаба. Ооглобоб. Дуулаагүй юм гү, нам руу харангүй арилшабад. Буугаи hомонуудай тэhэрээнhээ аршалагдаhэн гэлэйб гэжэ хонхор газарнуудта хорон татажа амараад, зуурдаа мүлхибэ. Намайе хэрэгэлэнгүй, хүнүүд хооо гүйлдөөд лэ гарана.

Нюдэе эрэлхэжэ, толгойм эрьехэдэ гэдэг болобо, мүлхэхэшье шадал hаланатай хэбэртэй...

— Хаанаа шархатанхабта, түргэн хэлэгты! — гэжэн нариихан хоолойн соностохо-до нюдөө нээн гэhээмни, сугсагархан сагаахан ород басаган — медсестра бэеым шэнжэлжэ байба. Баруун хүл руугаа заабаб.

Тон түргөөр хүлымни боогоод лэ, тэрэ басагамни намайгаа шэрэжэ, түлхижэ, аюултай газарhаа гаргаха гэжэ оролдобо. Тииhэн урмандань би шадалаараа бэеэ хүнгэдхэн абажа, урагшаа дабшалсахые хүсэнэб. Хүзүүдээд, тэбэрюулээд үрэнhэн хүл дээрээ дохоншоожо тулгалха бүримни, тэрэ басаган туняагүйхэн нойтон бургааhан шэнги нугалзана...

...Хаанаhаа тиимэ ехэ хүсэн зангирhан юм — гэнтэ намайе үргэлөөд лэ гүйхэтэйнь сацну бомбын ехэ нүхэ руу мухаришабабди. Дээрэ дээрэhээ шанга нэерээн болошобо: дайсанай найман сэмгэтэй миномёдой hомонуудай абяа абяад. баатар басаган намайе нүхэ руу оруулжа, амиием абарhан бэлэй.

Мүнөө тэрэ абарагша хүнтээ уулзашоод байгаа гээшэ hаа, хайшан гэжэ, ямар ехэ баяр хүргэхэ hаабиб?

Намайе санитарна тэргэдэ хэжэ үгөөд лэ, тэрэ танигдаагүй, нэрэ обогоо мэдүүлээгүй набтархан, нариихан бэетэй, сулсагар шарахан басаган байлдаанай нэержэ байhан газар руу сэрэгшэдые абарха гэжэ ошоо hэн даа.

Эхэнэр хүн эльгэ нимгэтэй гэжэ тиихэдэ үшөө дахин мэдэжэ абаа hэм. Юуб гэхэдэ, тэрэ медсестра басаган хэдышье айжа, жэхыжэ ябаашье hаа, шархатаhан хүниие харахадаа, ами бэе тухайгаа мартажархёод, хүндэ туhалхал, аршалхал гэhэн hайн hайхан сэдьхэлээрээ тэгүүлhэн, бар ехэ хүсэ ороhон, хатуу шанга зориг харуулhан байха юм.

Ц. ДУГАРОВ,
журналист.

СЭНХИР ЭКР

ЭХЭНЭРНҮҮДЭЙ УЛАСХООРОНДЫН ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРА «Орбита». 10.05 — дүүд —эхэнэрнүүдтэ — «Үглөөнэй почто» жэмтэ программа. 1 «Һайн шанартай эд ехээр бүтээхэ» 11.35 — Фигурна hо гоор дэлхэйн чемпиона шүүлэй программа. СШ Колорадо-Спрингс дамжуулга хэгдэхэ 12.35 — «Шамда нар гү? — мультфильм 12.50 — Шэнэ hонин — «АВВГДейка» 13.30 — «Таанадта, хидтэ». 14.00 — «Э дак Андерсен» — тел онно зүжэг. 15.00 — энхэ байлга» — гэ граммын почто. 15 «Амитадай аймаг» 16.35 — «Советскэ Со хай харнин айлшадай жа» (үнгэтэ). 16.50 — Забhарлалга. 17 «Сэнхир галхан». Эхэ дэй уласхоорондын ү Мартын 8-най hайндэр рюулагдаhан дамж 19.00 — «Время» — сэлэй программа. 19 «13 стульев» — богон жэгүүдэй телевизионно (үнгэтэ). 20.35 — вичка» — телевизионно (үнгэтэ). 21.30 — «Ма дашагүй кинолент «Член правительства уран hайханай фильм. — 24.00 — Забhа 24.00 — «Время» — сэлэй программа. 00. «Дуун-75» (үнгэтэ). 00 «Поэдүүд — эхэнэрнүү ХОЁРДОХИ ПРОГРАМ Улаан-Үдэ. 11.00 «Эхын паспорт» — те зионно документа фильм. 11.30 — «Что знаете о Марецкой» — визионно уран hайх фильм.

ВОСКРЕСЕНИ, 9

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАМ «Орбита». 10.05 — « поллино» — мультф (үнгэтэ). 10.40 — «Таа хүндэтэ эхэнэрнүүд» концерт. 11.20 — Фиг hолжоролгоор дэлхэйн пионат. Эхэнэрнүүдэй грамма. США-гай Коло Спрингс хотоhоо дамжу хэгдэхэ (үнгэтэ). 12.5 Шэнэ hонин. 13.00 — ветскэ Союзда алба хэ 14.00 — Хүнгэн атлет Европын чемпионат. шоhоо дамжуулга хэ (үнгэтэ). 14.20 — «Таа нууд ба тайлбаринууд» тэ). 14.35 — «Хүт киоск» (үнгэтэ). 13.05 «Телевизор харагшадай далнуудта «Правда» газ политическэ шэнж Ю. А. Жуков харюу 15.50 — «Киногоор а лагшадай клуб» 17.00 — «Г а н с а л Ур — документальна ф 17.00 — «Люди и кены» — телевизионно hайханай фильм шынхеэ харуулагдаха дахи фильм. 19.00 — танкинадахи концертын ди урина». Эстрадын церт (үнгэтэ). 20.30 — дөөгэй час». 21.30 — тын 30 жэлэй ойдо. вожное счастье мое» — визионно документа фильм. 22.35 — Да үеын дурасхаалда». «А са» — уран hайханай ф ХОЁРДОХИ ПРОГРАМ Улаан-Үдэ. 11.20 — на Ургант» — телевиз документальна фильм. — «Дикая собака Дин уран hайханай фильм.

(Газетымнай уда номер мартын 11-дэ гара

АРАДАЙ АМАН ЗОХЁОЛОЙ АБДАРhАА

Һайн эхэтэй хүүгэд
Шэмхэжэ үгэхэдэ
сададаг,
Шэбэнэжэ хэлэхэдэ
дууладаг.

Һайн hамган
Һара наран шэнги.
Һайн hамган гэрэй наран.
Һайн сэсэг зүрхэнэй
шэмэг.

Эхын зүрхэн үридөө,
Үриин зүрхэн хүдөөдэ.
Эхэнэр хүн
Эрэhээ хурса байжа
болодог,

Эритэ зэмсэг
Сахилгааhаа хурса
байжа болодог.
Эхэнэр хүнэй сэдьхэл
хүбэн зөөлэн,
Эрэ хүнэй сэдьхэл
шулуун хатуу.
Ургаар мори бариха —
Улаан гарай хүсэн.
Үрэ үхибүүдые үргэхэ
Ухаатай эхын хүсэн,
Бэриин бэрхэ-тошон
дээрэ.

Сэбэр hамга
хаража hуухада аятай,
Сэсэн hамга
шагнажа hуухада
аятай.
Урдахиlа ухаалдидаг эрэ
Угаа сэсэн.
Түрүүшынхиеэ түүхэлдэг
эхэнэр
Тэнсэлтүй сэсэн.
Хуушанаа hэльбэн
бодхоhон
хүбүүн сэсэн,
Хуушанаа хадхан
бүтээhэн
хүүхэн сэсэн.
Эжэлээ алдаhан шубуун
тэнэг,

Эхэhээ төөриhэн инзаган
тэнэг,
Эхэнэртээ гологдоhон
эрэ тэнэг.
Абын үхэхэлөөр
Аха — аба.
Эхын үхэхэлөөр
Эгэшэ — эхэ.
Бадма сэсэгэй намаа
зөөлэн,
Басаган үриин гар
зөөлэн.

Хүбүүнэй hайе
морин дээрэ мэдэ,
Хүүгэдэй hайе
гэртэнь ороод мэдэ.
Хүдэлмэри хэхыень
хараад,
Хүрьгэмнай боло гээрэй,
Хүдэhэ оёхыень хараад,
Бэримнай боло гээрэй.
Һамганай hайнда —
үбгэн ажалша,
Үбгэнэй hайнда —
hамган оёдолшо.
Эрьежэ буухада эжы
hайхан,
Эрьюулжэ мүлжэхэдэ
хүзүүн hайхан.
Һайн эхэнэр нэгэ үгэтэй,
Һайн морин нэгэ
гүйдэлтэй.
Һайн хүнэй hанаан
hайхан.
Һайхан эхэнэрэй толон
hайхан.
Һалбар хүбүүн шонхор —
болоjо магад,
Һалан басаган нягта
болоjо магад.
Нягта басаган
Нэгэ үгэтэй.
Номгон сэсэн эхэнэр
Ноёрхуу үбгэеэ
номгоруулдаг

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: РСФСР-эй hургуулиин габьяата багша, 1960 ондо болоhон РСФСР-эй багшанарай түрүүшын съездын делегат Барвара Округина.

ТУhАТАЙ ЗҮБШЭЛ

Яблокын гутахагүйн тула хюрөөгэй сэбэр хибэдэhэн соо байлгаха юм.

* * *

Хахархай хальhатай үндэгэ шанахадаа, досоохиинь урдажа гарахагүйн тула дабhатай уhан соо бусалгаха хэрэгтэй.

* * *

Юумэ шарахынгаа урда тээ субардаа дээрээ бишыханаар дабhа үбэнүүлбэл, тоhониинь иишэ тиишэ сэсэрхэгүй.

* * *

Хэрбээ дабhатай хүйтэн уhан соо загаhаяа үгаагаа hаа, замагай үнэргүй болохо.

Загаhа арилгажа байтартнай, гарhаа мултаржа зобоохогүйнь тула хургандаа дабhа түрхихэ юм.

* * *

Хальhатайнь шанаhан хартаабхада хүйтэн уhа адхабал, бэлэхэнээр арилгагдаха.

* * *

Амhартынгаа захада өөхэнэй тоhо түрхибэл, hүхөөрүүлхэдэ халихагүй.

* * *

Шарагдажа байhан шубуун бэлэн болоо гү гэжэ яагаад мэдэхэб? Шубуугаа үргөөд, досоонь сугларhан шүүhэ гоожуулжа үзэхэ: хэрбээ шүүhэнэй hүүлшын дуhалинууд үнгэгүй, сэбэр байбал, шубуун шарагдаа гэжэ ойлгохо.

Редакторай орлогшо М. Н. НИМАЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 2-54-54, приёмная — 2-54-93, зам редактора — 2-6 зам. редактора — 2-62-62, отв. секретаря — 2-50-52, се ретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-6 сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, пропаганды агитации — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, советского строительства и быта — 2-69-58, куль туры и школ — 2-60-21, писем и селькоров — 2-67 информации — 2-34-05, общественная приёмная — 2-56-62, машинное бюро — 2-57-63, корректорская — 2-35-95, фотолаборатория — 2-33-61.

«БУРЯАД ҮНЭН» 1974 оной мартын 3. ... дахи хуудаhан Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-01350. Заказ №